

Kaakkois-Turkin turvallisuustilanne elokuussa 2022

Tiivistelmä

Tilannekatsauksessa tarkastellaan Turkin turvallisuusjoukkojen ja aseellisen kurdijärjestö Kurdistanin työväenpuolueen (PKK) välistä aseellista konfliktia (ns. PKK-konflikti) Kaakkois-Turkissa sekä erityisesti Diyarbakirin, Hakkârin, Mardinin, Şırnakin ja Tuncelin maakunnissa. Tilannekatsaus keskittyy vuosien 2021–2022 tapahtumiin, ja se päivittää Maahanmuuttoviraston maatietopalvelun 1.11.2019 julkaiseman raportin¹. Vuoteen 2022 tultaessa PKK-konfliktin arvioidaan siirtyneen suurelta osin Pohjois-Irakin alueelle. Tämä kehitys näkyy myös vuosina 2021 ja 2022 Turkissa tilastoitujen, konfliktiin liittyvien kuolonuhrien määrissä. Ajoittaisia konfliktiin liittyviä väkivaltaisuuksia raportoidaan kuitenkin edelleen myös Turkin maaperällä, ja Turkin turvallisuusjoukot ovat toteuttaneet myös vuosina 2021–2022 Itä- ja Kaakkois-Turkin maakunnissa laajamittaisia PKK:n vastaisia sotilasoperaatioita.

Tietoa raportista

Tilannekatsaus perustuu pääasiassa itsenäisen tutkimuslaitos International Crisis Groupin ja The Armed Conflict Location & Event Data Project (ACLED) -konfliktitietokannan² kokoamiin tietoihin PKK-konfliktiin liittyvistä turvallisuusvälikohtauksista ja/tai kuolonuhreista. Erityisesti International Crisis Group on seurannut aktiivisesti vuonna 2015 uudelleenjärjestyntä konfliktia ja ylläpitää säännöllisesti päivitettyä [sivustoa](#) konfliktin vaatimista kuolonuhreista. Raportin laadinnassa on noudatettu Euroopan unionin yhteisiä suuntaviivoja lähtömaatiedon tuottamisesta (2008). Raportti perustuu huolellisesti valittuihin lähteisiin, joista kaikki on listattu raportin lähdeluetteloon. Ilmeisiä ja kiistattomia tosiasioita lukuun ottamatta kaikki esitettytieto on tarkastettu useammasta lähteestä, ellei muuta erikseen mainita. Raportissa esitetyt tiedot on hankittu, arvioitu ja käsitelty huolellisesti, raportin laatimisen varatun ajan ollessa rajattu. Raportti ei pyri olemaan kaikenkattava, eikä sitä tule pitää yksinään minkään oleskeluluvan, pakolaisaseman tai turvapaikkahakemuksen perusteena. Vaikka jotain tapahtumaa, henkilöä tai organisaatiota ei olisi mainittu raportissa, tämä ei tarkoita, etteikö kyseistä tapahtumaa olisi tapahtunut tai kyseistä henkilöä tai organisaatiota olisi olemassa. Raportissa esitetyt tiedot, näkemykset ja lausunnot eivät välttämättä edusta Maahanmuuttoviraston virallista kantaa, eikä se ole poliittinen kannanotto tai oikeudellinen arvio.

¹ Maahanmuuttovirasto/ maatietopalvelu 1.11.2019.

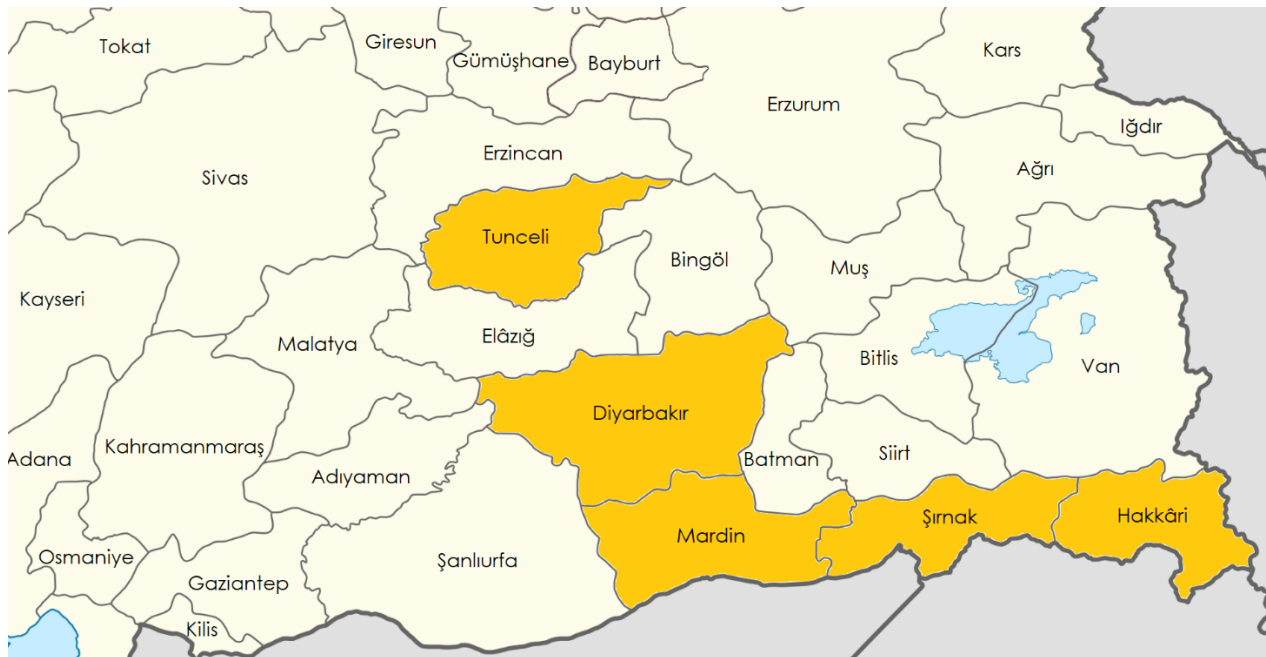
² Ks. ACLEDin [konfliktitietokanta](#) (data export tool).

Summary

This report discusses the armed conflict between the Turkish security forces and the Kurdish armed group Kurdistan Workers' Party (PKK) in Southeast Turkey and, in particular, in the provinces of Diyarbakır, Hakkâri, Mardin, Şırnak ja Tunceli. The report focuses on the events of 2021 and 2022 and updates the previous report published by the Finnish Immigration Service on 1 November 2019. It has been estimated that, in 2022, the PKK conflict has shifted to areas in Northern Iraq. This development is also reflected in the number of casualties reported in Turkey in 2021 and 2022. However, occasional conflict-related hostilities are still reported also in Turkey, and the Turkish security forces have conducted extensive military operations against the PKK in East and Southeast Turkey also between 2021 and 2022.

About the report

The report is based mainly on information compiled by the independent research thinktank International Crisis Group and the conflict database Armed Conflict Location & Event Data Project (ACLED) on the security incidents and/or fatalities related to the PKK conflict. Especially International Crisis Group has been actively monitoring the conflict that re-escalated in 2015 and maintains a regularly updated [portal](#) on the conflict-related fatalities. The report is based on carefully selected sources of information. All sources used are referenced. With the exception of obvious and indisputable facts, all information presented has been cross-checked from several sources unless stated otherwise. The information provided in the report has been obtained, evaluated and processed carefully within the limited time frame given. However, the report does not aim to be exhaustive, and it should not be considered conclusive as to the merit of any particular claim to a residence permit, refugee status or asylum. Even if a certain event, person or organization is not mentioned in the report, this does not mean that the event has not taken place or that the person or organization does not exist. The report does not necessarily reflect the opinion of the Finnish Immigration Service, and it is not a political statement or a judicial evaluation.

Kartta: Kaakkois-Turkki (Diyarbakırin, Hakkârin, Mardinin, Şırnakin ja Tuncelin maakunnat)
Lähde: Wikimedia Commons (muokannut maatietopalvelu)

Kaakkois-Turkin turvallisuustilanne elokuussa 2022

1 Yleinen turvallisuustilanne	5
1.1 Turvallisuusvälikohtaukset.....	8
1.2 Uhriluvut ja siviiliuhrit	9
2 Diyarbakırin maakunta	11
2.1 PKK:n vastaiset operaatiot.....	11
2.2 Turvallisuusvälikohtaukset.....	12
2.3 Uhriluvut ja siviiliuhrit	13
3 Hakkârin maakunta.....	14
3.1 PKK:n vastaiset operaatiot.....	14
3.2 Turvallisuusvälikohtaukset.....	15
3.3 Uhriluvut ja siviiliuhrit	16
4 Mardinin maakunta.....	17
4.1 PKK:n vastaiset operaatiot.....	17
4.2 Turvallisuusvälikohtaukset.....	18
4.3 Uhriluvut ja siviiliuhrit	19
5 Şırnakin maakunta.....	19
5.1 PKK:n vastaiset operaatiot.....	19
5.2 Turvallisuusvälikohtaukset.....	20
5.3 Uhriluvut ja siviiliuhrit	21
6 Tuncelin maakunta.....	21
6.1 PKK:n vastaiset operaatiot.....	21
6.2 Turvallisuusvälikohtaukset.....	22
6.3 Uhriluvut ja siviiliuhrit	23
Lähteet	23

1 Yleinen turvallisuustilanne

International Crisis Groupin helmikuussa 2022 julkaiseman katsauksen mukaan Turkin turvallisuusjoukkojen ja Kurdistanin työväenpuolueen (kurd. *Partiya Karkerên Kurdistan*, PKK) Kaakkois-Turkissa käymät taistelut siirtyivät vuoteen 2017 tultaessa Kaakkois-Turkin maaseudulle. Tämän jälkeen Turkin asevoimat ovat pyrkineet ajamaan PKK:n taistelijat pois Turkin maaperältä, minkä katsotaan siirtäneen taistelut pääasiassa Irakin Kurdistanin aluehallinnon (KRG) hallinnoiman Pohjois-Irakin alueelle^{3,4}. International Crisis Groupin 22.10.2019 julkaiseman katsauksen mukaan PKK:n vastaisten kampanjoiden tehostaminen vaikuttaisi kaventaneen merkittävästi PKK:n toimintamahdollisuuksia Kaakkois-Turkin maaseudulla. Crisis Group arvioi, että Yhdysvallat olisi painostanut PKK:ta pidättäytymään hyökkäyksistä Turkin maaperällä, minkä seurauksena järjestön katsottiin olevan pääsääntöisesti puolustuskannalla.⁵ Al-Monitorin heinäkuussa 2021 julkaisemassa artikkelissa haastateltu PKK:n toimintaan erikoistunut tutkija Aliza Marcus toteaa PKK:n aseellisen toiminnan olevan Turkissa hyvin rajoitettu (*highly constricted*).⁶ Euroopan komission lokakuussa 2021 julkaiseman raportin mukaan turvallisuustilanne on kuitenkin edelleen "epävarma" (*precarious*) Turkin raja-alueilla, jossa PKK syyllysty toistuvaksi terrorismiksi luokiteltuihin tekoihin.⁷

Yhdysvaltain ulkoministeriön (USDoS) Turkin vuoden 2021 tilannetta käsittelevän ihmisoikeusraportin mukaan Turkin turvallisuusjoukkojen ja PKK:n (ja siihen kytköksissä olevien toimijoiden) väliset ajoittaiset aseelliset yhteenotot jatkuivat vuoden 2021 aikana. Raportin mukaan Yhdysvaltain ulkoministeriön tietoon oli tullut uskottavia syytöksiä, joiden mukaan Turkin hallituksen toimet PKK:n vastaisessa taistelussa olisivat myötävaikuttaneet konfliktista aiheutuneisiin siviilikuolonuhreihin. Raportissa viitataan nimettömiin ihmisoikeusjärjestöihin, joiden mukaan Turkin hallinnon toimet siviilihenkien suojelemiseksi PKK:n vastaisessa taistelussa ovat olleet riittämättömiä.⁸ Euroopan komissio toteaa, että terrorismin vastaisten toimien tulee olla oikeasuhteisia ja huomauttaa, että ihmisoikeusjärjestöt ja oppositiopuolueet ovat raportoineet Turkin turvallisuusjoukkojen toteuttamista vakavista ihmisoikeusloukkauksista,⁹ kuten kidutuksesta, kaltoinkohtelusta, mielivaltaisista kiinniotoista sekä menettelyllisiin oikeuksiin liittyvistä loukkauksista, jotka koskivat vankiloissa ja poliisi-/santarmilaitoksilla säilössä pidettyjä henkilöitä.¹⁰ Yhdysvaltain ulkoministeriön mukaan myös PKK jatkoi vuonna 2021 hyökkäysten kohdistamista Turkin siviiliväestöön. Hyökkäykset keskittyivät erityisesti Kaakkois-Turkin maakuntiin. PKK:n toteuttamien hyökkäysten ja sieppausten todetaan johtaneen siviilikuolonuhreihin.¹¹

International Crisis Groupin helmikuussa 2022 julkaiseman katsauksen mukaan Turkin kehittyneeseen lennokkiteknologiaan tukeutuva sotilaskampanja on hillinnyt tehokkaasti PKK:n läsnäoloa sekä Kaakkois-Turkin että Pohjois-Irakin alueella.¹² Crisis Group esitti lokakuussa 2019, että Turkki oli tehostanut PKK:n vastaisia turvallisuusoperaatioita vuonna 2019 käyttämällä niiden toteuttamisessa aiempaa enemmän turvallisuusjoukkoja, tietyille alueille asetettuja ulkonaliikkumiskieltoja ja lennokka-iskuja. Crisis Group arvioi, että vuonna 2019

³ Turkin Pohjois-Irakissa toteuttamia PKK:n vastaisia sotilasoperaatioita käsitellään esim. lähteissä Çevik 5/2022 ja Knights 28.7.2022. Operaatioiden siviiliuhreja käsitellään useiden paikallisten ja kansainvälisten kansalaisjärjestöjen kokoamassa raportissa End Cross-border Bombing Campaign 8/2022.

⁴ International Crisis Group/ Mandıracı 18.2.2022.

⁵ International Crisis Group/ Mandıracı 22.10.2019.

⁶ Al-Monitor/ Zaman 6.7.2021.

⁷ European Commission 19.10.2021, s. 15, 16.

⁸ USDoS 2022, s. 1–2.

⁹ European Commission 19.10.2021, s. 15.

¹⁰ European Commission 19.10.2021, s. 16.

¹¹ USDoS 2022, s. 1–2, 26.

¹² International Crisis Group/ Mandıracı 18.2.2022.

turvallisuusoperaatioiden seurauksena sai surmansa enemmän kokeneita PKK:n jäseniä kuin yhtenäkin aiempana vuotena konfliktin uudelleen eskaloitumisen (2015) jälkeen.¹³ Crisis Groupin helmikuussa 2022 julkaiseman katsauksen perusteella sama kehitys jatkui myös vuonna 2021. Katsauksessa arvioidaan, että vuonna 2021 vahvistetusti surmansa saaneesta 312 PKK-taistelijoista yli kolmannes oli ns. kokeneita taistelijoita. Crisis Group arvioi, että Turkin operaatiomenestykseen ratkaisevasti vaikuttaneet lennokit ovat tarjonneet ilmatukea Turkin turvallisuusjoukoille ja mahdollistaneet Kaakkois-Turkin ja Irakin vaikeapääsyisessä maastossa toteutetut, korkea-arvoisiin PKK:n jäseniin kohdistuneet täsmäiskut.¹⁴ Lisäksi Crisis Group arvioi lokakuussa 2019, että ko. vuoden aikana havaittu PKK:n taistelijoiden aiempaa suurempi kuolleisuus selittyisi myös sillä, että PKK:n on aiempaa vaikeampaa saada suojaa ja tarvikkeita Kaakkois-Turkin kylissä eläviltä ydinkannattajiltaan, jotka kokevat olevansa uhattuina Turkin turvallisuusjoukkojen asettamien ulkonaliikkumiskieltojen ja eristystoimien takia.¹⁵

Euroopan komission lokakuussa 2021 julkaiseman Turkki-raportin perustella Turkin hallinto jatkoi kesäkuun 2020 ja kesäkuun 2021 välisenä aikana PKK:n vastaisia turvallisuusoperaatioita myös Turkin maaperällä.¹⁶ Yhdysvaltain ulkoministeriön vuotta 2021 käsittelevän ihmisoikeusraportin mukaan Turkin hallinto jatkoi vuonna 2021 PKK:n vastaisia turvallisuusoperaatioita Itä- ja Kaakkois-Turkin eri alueilla.¹⁷ Turkin turvallisuusjoukot käynnistivät 11.1.2021 "Marttyyri Eren Bülbulin muistolle"¹⁸ omistettujen PKK:n vastaisten Eren-operaatioiden sarjan. Operaatioita toteutettiin 15 eri alueella (turk. *bölge*). Turkin sisäministeriön mukaan Eren-operaatioiden yhteydessä "neutraisoitiin" 167 PKK:n jäsentä ("terroristia"), minkä lisäksi mm. 1 058 PKK:n käytössä ollutta luolaa, suojaa ja varastoa tuhottiin. Eren-operaatioita seurasivat 8.11.2021 käynnistyneet Eren Kış ("Eren-talvi") -operaatiot, jotka saatettiin päätökseen 14.4.2022. Ko. "talvioperaatioita" toteutettiin 35 eri alueella ja niissä "neutraisoitiin" 172 PKK:n jäsentä ja tuhottiin 581 PKK:n käytössä ollutta luolaa, suojaa ja varastoa. Eren Kış -operaatiot saatettiin päätökseen 15.4.2022. Turkin sisäministeriö ilmoitti uusien PKK:n vastaisten Eren Abluka ("Eren-saarto") -operaatioiden käynnistymisestä.¹⁹ Eren-, Eren Kış- ja Eren Abluka -operaatioita toteutettiin kaikissa tässä tilannekatsauksessa lähemmin tarkastelluissa Turkin maakunnissa (tarkemmin, ks. alla).

Yhdysvaltain ulkoministeriön vuoden 2021 ihmisoikeusraportissa Turkin viranomaisten todetaan asettaneen tietyille Turkin kaupunki- ja maaseutualueille kestoltaan eri pituisia ulkonaliikkumiskieltoja (turk. *sokağa çıkma yasağı*).²⁰ Turkin ihmisoikeussäätiö (turk. *Türkiye İnsan Hakları Vakfı*, TİHV; eng. Human Rights Foundation of Turkey) ei ole julkaissut raportteja Turkin eri maakunnissa ja kaupungeissa julistetuista ulkonaliikkumiskielloista tammikuun 2020 jälkeen.²¹ TİHV:n 9.1.2020 julkaiseman raportin mukaan Turkissa oli julistettu virallisesti 16.8.2015 ja 1.1.2020 välisenä aikana yhteensä 381 kellon ympäri tai ennalta määrittelemättömäksi ajaksi julistettua ulkonaliikkumiskieltoa. Tällaisia ulkonaliikkumiskieltoja oli julistettu 11 kaupungissa ja ainakin 51 piirikunnassa. Lisäksi Turkissa on julistettu edellä mainitun ajanjakson aikana myös 23 kestoltaan rajattua, vain tiettyyn vuorokaudenaikaan voimassa olevaa ulkonaliikkumiskieltoa.²² TİHV:n tietojen perusteella ulkonaliikkumiskieltoja julistettiin aikavälillä 16.8.2015–1.1.2020 kaikissa tässä

¹³ International Crisis Group/ Mandıracı 22.10.2019.

¹⁴ International Crisis Group/ Mandıracı 18.2.2022.

¹⁵ International Crisis Group/ Mandıracı 22.10.2019.

¹⁶ European Commission 19.10.2021, s. 15, 16.

¹⁷ USDoS 2022, s. 26.

¹⁸ Eren Bülbul oli 15-vuotias poika, joka kuoli PKK:n 11.8.2017 Turkin santarmin joukkoihin Trabzonin maakunnassa, Maçkan piirikunnassa kohdistamassa hyökkäyksessä. Kuollessaan Bülbulin kerrotaan olleen auttamassa santarmeja PKK:n taistelijoiden jäljittämisessä. Ks. esim. AA 11.8.2022; Milliyet 10.8.2022.

¹⁹ Türkiye Cumhuriyeti İçişleri Bakanlığı 15.4.2022.

²⁰ USDoS 2022, s. 26.

²¹ Raportit on koottu TİHV:n [kotisivuille](#).

²² TİHV 9.1.2020.

tilannekatsauksessa lähemmin tarkastelluissa Turkin maakunnissa. Vuosina 2020–2022 PKK-konfliktiin liittyviä ulkonaliikkumiskieltoja on julistettu ainakin Mardinin maakunnassa (tarkemmin, ks. alla). Lisäksi Euroopan komissio huomioi joulukuussa 2015 asetetun ja (heinäkuussa 2021) edelleen voimassa olevan ulkonaliikkumiskielon, jonka piiriin kuuluu viisi Diyarbakırin maakunnan Surin piirikunnassa sijaitsevaa kuntaa.²³

Euroopan komission lokakuussa 2021 julkaiseman raportin mukaan Turkin maakuntahallinnot ovat asettaneet maaseutuasutuksen alueille toistuvasti "turvallisuusvyöhykkeitä",²⁴ millä viitataan ilmeisesti ns. erikoisturvallisuusvyöhykkeisiin (turk. *özel güvenli bölge*, eng. *special security zones*). Yhdysvaltain ulkoministeriön vuotta 2021 käsittelevän ihmisoikeusraportin mukaan Turkin viranomaiset ovat julistaneet joitakin Turkin alueita erikoisturvallisuusvyöhykkeiksi PKK:n vastaisten operaatioiden mahdollistamiseksi, mikä on rajoittanut joissakin tapauksissa myös ko. alueiden asukkaiden pääsyä alueelle. Yhdysvaltojen ulkoministeriön mukaan erikoisturvallisuusvyöhykkeitä julistettiin vuonna 2021 Hakkârin ja Tuncelin maakuntien alueelle.²⁵ Hakkârin ja Tuncelin maakuntahallintojen kotisivujen perusteella käytäntö on jatkunut myös vuoden 2022 aikana (ks. alla). Yhdysvaltain ulkoministeriön mukaan terrorisminvastaisten operaatioiden piiriin kuuluvien alueiden asukkaat raportoivat, että heillä oli toisinaan hyvin vähän aikaa poistua kodeistaan ennen operaatioiden käynnistymistä.²⁶

Yhdysvaltain ulkoministeriön mukaan PKK turvautui vuonna 2021 Turkin turvallisuusjoukkojen vastaisessa taistelussa kohdistettuihin tappoihin, tavanomaisilla aseilla toteutettuihin hyökkäyksiin, ajoneuvoihin asennettuihin pommeihin ja improvisoituihin räjähteisiin (IED). Lisäksi Turkissa raportoitiin ajoittain tapauksista, joissa tavallisesti PKK:hon yhdistetyt improvisoidut räjähteet ja räjähdesaasteet (UXO) surmasivat tai haavoittivat siviilejä ja Turkin turvallisuusjoukkojen jäseniä.²⁷ Crisis Group toteaa lokakuussa 2019 julkaisemassaan katsauksessa, että PKK tai tähän kytköksissä oleva "Kurdistanin vapauden haukat" (kurd. *Teyrêbazên Azadiya Kurdistan*, lyh. TAK) eivät olleet tehneet edeltävien kahden vuoden aikana iskuja Turkin suurkaupunkialueilla.²⁸ Al-Monitorin mukaan Bursan kaupungissa tapahtui 20.4.2022 tienvarsipommi-isku, joka kohdistui vanginvartijoita kuljettaneeseen linja-autoon. Yksi vanginvartija sai surmansa ja useita loukkaantui räjähdyksessä.²⁹ Turkin sisäministeri Süleyman Soulu ilmoitti 22.4.2022, että Bursan iskusta ja päivää myöhemmin (23.4.2022) Istanbulin Gaziosmanpaşan kaupunginosasta löydetyn pommin asentamisesta epäiltiin kahta ääriivasemmistolaista ryhmää, joilla on väitetysti kytköksiä PKK:n toimintaan.³⁰ Al-Monitor totesi 20.4.2022, että osoittautuessaan PKK:n tekemäksi Bursan isku olisi ensimmäinen järjestön Turkin suurkaupungeissa toteuttama pommi-isku sitten tammikuun 2017.³¹

Myös PKK on pyrkinyt hyödyntämään lennokkiteknologiaa Turkin turvallisuusjoukkoihin kohdistamissaan iskuissa. Toukokuussa 2021 Turkissa uutisoitiin useista PKK:n toteuttamista lennokka-iskuista, jotka kohdistuivat Turkin sotilaskohteisiin.³² Turkin asevoimat ampuivat 19.5.2021 alas lennokin, joka pyrki iskemään Diyarbakırin lentotukikohtaan.³³ Päivää myöhemmin, 20.5.2021, Turkin asevoimat ampuivat alas kolme lennokkia (*model planes*), jotka pyrkivät iskemään Batmanin maakunnassa sijaitsevaan Turkin asevoimien miehittämättömien lennokkien tukikohtaan. Lisäksi Turkin puolustusministeriö ilmoitti, että myös Şırnakin maakunnassa sijaitsevaan jalkaväkiprikaatiin oli kohdistunut lennokka-isku, josta ei koitunut

²³ European Commission 19.10.2021, s. 15, 16.

²⁴ European Commission 19.10.2021, s. 15, 16.

²⁵ USDoS 2022, s. 26.

²⁶ USDoS 2022, s. 26.

²⁷ USDoS 2022, s. 28.

²⁸ International Crisis Group/ Mandiracı 22.10.2019.

²⁹ Al-Monitor/ Wilks 20.4.2022.

³⁰ Reuters 22.4.2022.

³¹ Al-Monitor/ Wilks 20.4.2022.

³² Ahval/ Iddon 24.5.2021; Daily Sabah 21.5.2021.

³³ Ahval/ Iddon 24.5.2021.

henkilö- tai muita vahinkoja.³⁴ Ahvalin 24.5.2021 julkaiseman artikkelin mukaan iskut osoittivat PKK:n lisääntyneen kyvyn lennokka-iskujen toteuttamiseen. Artikkelissa PKK:n käyttämiä lennokkeja kuvataan äärimmäisen yksinkertaisiksi ja tämän vuoksi vaikeasti tutkalaitteistoilla paikannettaviksi. Artikkelissa haastateltu tutkija Aaron Stein pitää vastaavia iskuja todennäköisinä myös tulevaisuudessa, sillä niitä on vaikea pysäyttää ja niiden toteuttaminen on PKK:n näkökulmasta edullista. Steinin mukaan yhdenkin onnistuneen iskun mahdollisuus tekee iskujen jatkamisesta PKK:n näkökulmasta kannattavaa.³⁵ Rudaw'n 14.6.2021 julkaisemassa artikkelissa haastateltu turvallisuusanalyttikko Alex Almeida toteaa PKK:n lennokka-iskujen kohdistuneen etupäässä Turkin asevoimien Pohjois-Irakin alueelle perustamiin aseisiin. Almeida arvioi PKK:n pyrkivän iskuillaan ensisijaisesti Turkin joukkojen toiminnan häiritsemiseen ja samalla miestappioiden välttämiseen.³⁶

Norjan pakolaisneuvoston (NRC) yhteydessä toimiva Internal Displacement Monitoring Centre (IDMC) tilastoi Turkissa vuoden 2021 lopussa 1,1 miljoonaa konfliktin ja väkivaltaisuuksien seurauksena sisäisesti siirtymään joutunutta henkilöä (IDP). Vuonna 2019 IDMC tilastoi Turkissa 2 000 uutta konfliktin seurauksena sisäisesti siirtymään joutuneita ei tilastoitu.³⁷ Yhdysvaltain ulkoministeriön mukaan Turkin viranomaiset ovat ottaneet haltuunsa kiinteistöjä tietyissä Kaakkois-Turkin piirikunnissa sen perusteella, että PKK:ta vastaan vuonna 2016 käydyt taistelut olivat aiheuttaneet ko. alueilla laajamittaista vahinkoa. Vuoden 2021 lopussa monilla tällaisten alueiden asukkailla ei ollut edelleenkään pääsyä kotialueilleen.³⁸

1.1 Turvallisuusvälikohtaukset

The Armed Conflict Location & Event Data Project (ACLED) -konfliktitietokanta tilastoi Turkissa vuoden 2021 aikana 161 "taisteluksi" (*Battles*) luokiteltua turvallisuusvälikohtausta, joista lähes kaikki määritellään PKK:n tai siihen kytköksissä olevien ryhmien ja Turkin turvallisuusjoukkojen välisiksi aseelliseksi yhteenotoiksi.³⁹ ACLED tilastoi vuoden 2021 aikana myös 140 räjähdyskin/etäältä toteutettuun väkivaltaan (*Explosions/Remote Violence*) liittyvää turvallisuusvälikohtausta. Välikohtauksista 106 oli PKK:n tai siihen kytköksissä olevien ryhmien toteuttamia erilaisia räjähdyskuja, 29 Turkin asevoimien toteuttamia ilma- tai tykistöiskuja ja viisi (5) tuntemattomien aseellisten ryhmien toteuttamiksi määriteltäviä iskuja, joista kaikki liittyivät maamiinoin, improvisoituihin räjähteisiin (IED) ja räjähtämättömiin ammuksiin (UXO).⁴⁰ Lisäksi ACLED tilastoi "strategisiksi kehityksiksi" (*Strategic Developments*) 694 välikohtausta, joissa PKK tai tähän yhdistetyt ryhmät aiheuttivat omaisuusvahinkoja pääasiassa tuhopolttojen avulla, ja 75 tapausta, joissa Turkin turvallisuusjoukot aiheuttivat omaisuusvahinkoja hävittämällä PKK:n piilopaikkoja (*shelters*).⁴¹ ACLED tilastoi Turkissa vuoden 2021 aikana yhteensä 60 siviileihin

³⁴ Daily Sabah 21.5.2021.

³⁵ Ahval/ Iddon 24.5.2021.

³⁶ Rudaw/ Faidhi Dri 14.6.2021.

³⁷ IDMC [päiväämätön].

³⁸ USDoS 2022, s. 29.

³⁹ ACLED 31.8.2022 [Year: "2021"; Event Type: "Battles"]. Tilastoitujen aseellisten yhteenottojen joukossa on neljä (4) tapausta, joissa aseellisia taisteluja käytiin Turkin turvallisuusjoukkojen ja tuntemattoman aseellisen ryhmän välillä: 5.6.2021 Turkin asevoimien ja tuntemattoman aseellisen ryhmän välillä käytiin taisteluja Diyarbakirin Lican piirikunnassa (Data ID: 8068707). 10.6.2021 tuntematon ryhmä kohdisti hyökkäyksen poliisin yksiköihin Şanlıurfan Haliliyen piirikunnassa (Data ID: 8658905). 7.7.2021 Turkin rajavartioiden partiota tulitettiin Syyrian puolelta rajaa tuntemattomien taistelijoiden toimesta Mardinin Kızıltepen piirikunnassa (Data ID: 8375674). 26.11.2021 tuntemattomat taistelijat tulittivat Turkin armeijan sotilaita Syyrian puolelta rajaa Kilisin maakunnan Kilisin piirikunnassa (Data ID: 8068724).

⁴⁰ ACLED 31.8.2022 [Year: "2021"; Event Type: "Explosions/Remote Violence"].

⁴¹ ACLED 31.8.2022 [Year: "2021"; Event Type: "Strategic Developments"].

kohdistuvaksi väkivallaksi (*Violence Against Civilians*) luokiteltua turvallisuusvälikohtausta, joista 10 oli PKK:n tai siihen kytköksissä olevien ryhmien siviileihin kohdistamia hyökkäyksiä.⁴²

ACLED tilastoi Turkissa 1.1.–31.7.2022 välisenä aikana 72 taisteluksi luokiteltua turvallisuusvälikohtausta, joista lähes kaikki määritellään PKK:n tai siihen kytköksissä olevien ryhmien ja Turkin turvallisuusjoukkojen väliseksi aseelliseksi yhteenotoksi.⁴³ ACLED tilastoi 1.1.–31.7.2022 välisenä aikana myös 63 räjähdysiin/etäältä toteutettuun väkivaltaan liittyvää turvallisuusvälikohtausta, joista 46 oli PKK:n tai siihen kytköksissä olevien ryhmien toteuttamia erilaisia räjähdyskuja, yhdeksän (9) Turkin asevoimien toteuttamia ilma-, tykistö- tai räjähdyskuja ja kahdeksan (8) tuntemattomien aseellisten ryhmien toteuttamiksi määriteltäviä iskuja, joiden joukossa oli maamiinoin, improvisoituihin räjähteisiin ja räjähtämättömiin ammuksiin liittyvien välikohtausten ohella myös tuntemattomien tahojen tekemiä kranaatti- ja kranaatinheitiniskuja.⁴⁴ Lisäksi ACLED tilastoi "strategisiksi kehityksiksi" 238 välikohtausta, joissa PKK tai tähän yhdistetyt ryhmät aiheuttivat omaisuusvahinkoja pääasiassa tuhopolttojen avulla, ja 32 tapausta, joissa Turkin turvallisuusjoukot aiheuttivat omaisuusvahinkoja hävittämällä PKK:n piilopaikkoja (*shelters*).⁴⁵ ACLED tilastoi Turkissa 1.1.–31.7.2022 välisenä aikana yhteensä 30 siviileihin kohdistuvaksi väkivallaksi luokiteltua turvallisuusvälikohtausta, joista kuusi (6) oli PKK:hon kytköksissä olevien ryhmien siviileihin kohdistamia hyökkäyksiä.⁴⁶

1.2 Uhriluvut ja siviiliuhrit

International Crisis Groupin 18.7.2022 päivittämien tietojen mukaan PKK-konfliktissa on kuollut 20. heinäkuuta 2015 jälkeen ainakin 6 064 ihmistä. Uhrien joukossa on

- 600 siviiliä
- 1 360 Turkin turvallisuusjoukkojen jäsentä (ml. armeija, santarmi, poliisi ja ns. kylävahdit⁴⁷)
- 3 878 PKK:n (ja tämän kanssa yhteistyössä toimivien järjestöjen) taistelijaa
- 226 taustaltaan tuntemattomaksi jäänyttä nuorta^{48, 49}

International Crisis Groupin tilastot mahdollistavat PKK-konfliktin kuolonuhrien vuosikohtaisen erittelyn. Vuonna 2016 kuolonuhreja tilastoitiin yhteensä 2 145, ja näiden joukossa oli 236 siviiliä.

⁴² ACLED 31.8.2022 [Year: "2021"; Event Type: "Violence Against Civilians"].

⁴³ ACLED 31.8.2022 [Year: "2022"; Event Type: "Battles"]. Tilastoitujen aseellisten yhteenottojen joukossa on kaksi (2) tapausta, joissa aseellisia taisteluja käytiin Turkin turvallisuusjoukkojen ja tuntemattoman aseellisen ryhmän välillä: 7.6.2022 Turkin armeija ja erittelemättömän aseellisen ryhmän taistelijat ottivat yhteen Gabarin vuoristoalueella Şırnakin maakunnassa (Data ID: 9354439). 13.5.2022 tuntemattoman aseellinen ryhmä ampui kylävahdin Mardinin Savurin piirikunnassa (Data ID: 9236652).

⁴⁴ ACLED 31.8.2022 [Year: "2022"; Event Type: "Explosions/Remote Violence"].

⁴⁵ ACLED 31.8.2022 [Year: "2022"; Event Type: "Strategic Developments"].

⁴⁶ ACLED 31.8.2022 [Year: "2022"; Event Type: "Violence Against Civilians"].

⁴⁷ Kylävahdit (turk. *güvenlik korucusu*) muodostuvat Turkin valtion Itä- ja Kaakkois-Turkin maakunnissa perustamista paikallisista, puolisoitilaallisista joukoista. Joukkojen taustoja käsitellään lyhyesti aiemmassa Kaakkois-Turkin tilannekatsauksessa (Maahanmuuttovirasto/ maatietopalvelu 1.11.2019, s. 6 n20) ja tarkemmin maatietopalvelun kesäkuussa 2020 julkaisemassa kyselyvastauksessa (Maahanmuuttovirasto/ maatietopalvelu 18.6.2020).

⁴⁸ Termillä "taustaltaan tuntemattomaksi jäänyt nuori" tarkoitetaan sellaisia 16–35-vuotiaita henkilöitä, jotka ovat saaneet surmansa alueilla, joilla on käyty taisteluja, pääasiassa ulkonaliikkumiskieltojen aikana. Taistelijan ja siviilin välisen eron hämärtymisen seurauksena kyseisiä henkilöitä ei ole kyetty tunnistamaan siviileiksi tai siviilivaatteissa toimineiksi PKK:n aseellisen nuorisjärjestön jäseniksi. International Crisis Group [päiväämätön].

⁴⁹ International Crisis Group [päiväämätön].

Vuonna 2017 kuolonuhreja tilastoitiin yhteensä 912, joista 58 oli siviilikuolonuhreja. Vuonna 2018 kuolonuhreja tilastoitiin yhteensä 1091 ja siviilikuolonuhreja 29. Vuonna 2019 kuolonuhreja tilastoitiin 587 ja siviilikuolonuhreja 41. Vuonna 2020 kuolonuhreja tilastoitiin 396 ja siviilikuolonuhreja 42.⁵⁰

Vuonna 2021 International Crisis Group tilastoi PKK-konfliktiin liittyen yhteensä 397 kuolonuhria, joiden joukossa 317 PKK:n taistelijaa, 55 Turkin turvallisuusjoukkojen jäsentä ja 25 siviiliä.⁵¹ Kuolonuhreista 140 tilastoitiin Kaakkois-Turkin maakunnissa ja 257 Pohjois-Irakissa⁵². Alla tarkemmin käsiteltyjen Diyarbakırin, Hakkârin, Mardinin, Şırnakin ja Tuncelin maakuntien ohella kuolonuhreja tilastoitiin seuraavissa maakunnissa (kuolonuhrit sulkeissa): Bitlis (14), Siirt (8), Ağrı (6), Van (5), Bingöl (2) ja Şanlıurfa (1).⁵³

Tammikuussa 2021 kuolonuhreja tilastoitiin 11, joiden joukossa yhdeksän (9) PKK:n taistelijaa ja kaksi (2) turvallisuusjoukkojen jäsentä. Helmikuussa 2021 kuolonuhreja tilastoitiin 34, joiden joukossa 18 PKK:n taistelijaa, 14 turvallisuusjoukkojen jäsentä ja kaksi (2) siviiliä. Maaliskuussa 2021 kuolonuhreja tilastoitiin 24, joiden joukossa 22 PKK:n taistelijaa ja kaksi (2) siviiliä. Huhtikuussa 2021 kuolonuhreja tilastoitiin 44, joiden joukossa 35 PKK:n taistelijaa, kahdeksan (8) turvallisuusjoukkojen jäsentä ja yksi (1) siviili. Toukokuussa 2021 kuolonuhreja tilastoitiin 76, joiden joukossa 70 PKK:n taistelijaa, viisi (5) turvallisuusjoukkojen jäsentä ja yksi (1) siviili. Kesäkuussa 2021 kuolonuhreja tilastoitiin 43, joiden joukossa 33 PKK:n taistelijaa, kuusi (6) turvallisuusjoukkojen jäsentä ja neljä (4) siviiliä. Heinäkuussa 2021 kuolonuhreja tilastoitiin 28, joiden joukossa 24 PKK:n taistelijaa ja neljä (4) turvallisuusjoukkojen jäsentä. Elokuussa 2021 kuolonuhreja tilastoitiin 51, joiden joukossa 36 PKK:n taistelijaa, kuusi (6) turvallisuusjoukkojen jäsentä ja yhdeksän (9) siviiliä. Syyskuussa 2021 kuolonuhreja tilastoitiin 29, joiden joukossa 24 PKK:n taistelijaa, kaksi (2) turvallisuusjoukkojen jäsentä ja kolme (3) siviiliä. Lokakuussa 2021 kuolonuhreja tilastoitiin 37, joiden joukossa 31 PKK:n taistelijaa, neljä (4) turvallisuusjoukkojen jäsentä ja kaksi (2) siviiliä. Marraskuussa 2022 kuolonuhreja tilastoitiin viisi (5), joista kaikki PKK:n taistelijoita. Joulukuussa 2022 kuolonuhreja tilastoitiin 15, joiden joukossa 10 PKK:n taistelijaa, neljä (4) turvallisuusjoukkojen jäsentä ja yksi (1) siviili.⁵⁴

ACLED tilastoi Turkissa vuoden 2021 aikana 27 siviilikuolonuhria, joista kahdeksan (8) sai surmansa räjähdysmiin/etäältä toteutettuun väkivaltaan liittyvissä turvallisuusvälikohtauksissa. Kuolonuhreista kuusi (6) oli seurausta maamiinoin, improvisoitujen räjähteiden (IED) tai räjähtämättömiin ammuksiin (UXO) liittyvistä välikohtauksista. Lisäksi kaksi (2) siviiliä saivat surmansa Turkin asevoimien toteuttamassa ilmaiskussa Hakkârin maakunnassa (tarkemmin, ks. alla). Siviileihin kohdistuvaksi väkivallaksi luokitelluissa turvallisuusvälikohtauksissa sai surmansa 11 siviiliä. ACLEDin tilastojen perusteella PKK:n tai tähän yhdistettyjen ryhmien iskuissa sai vuonna 2021 surmansa viisi (5) siviiliä.⁵⁵

⁵⁰ International Crisis Group [päiväämätön] [Total Fatalities: From: "Jan 1, 2016" To: "Dec 31, 2020"].

⁵¹ International Crisis Group [päiväämätön] [Total Fatalities: From: "Jan 1, 2021" To: "Dec 31, 2021"].

⁵² Konfliktin siirtyminen Pohjois-Irakin alueelle käy ilmi vertailemalle International Crisis Groupin Pohjois-Irakissa vuosittain tilastoimia kuolonuhreja kaikkiin kyseisenä vuonna tilastoituihin kuolonuhreihin. Vuonna 2016 PKK-konfliktissa tilastoiduista 2145 kuolonuhrista 112 tilastoitiin Pohjois-Irakissa. Vuonna 2017 tilastoiduista 912 kuolonuhrista 100 tilastoitiin Pohjois-Irakissa. Vuonna 2018 tilastoiduista 1091 kuolonuhrista 113 tilastoitiin Pohjois-Irakissa. Vuonna 2019 tilastoiduista 587 kuolonuhrista 227 tilastoitiin Pohjois-Irakissa. Vuonna 2020 tilastoiduista 396 kuolonuhrista 228 tilastoitiin Pohjois-Irakissa. Ks. International Crisis Group [päiväämätön] [Fatalities Map].

⁵³ International Crisis Group [päiväämätön] [Fatalities Map: "1/1/2021–12/31/2021"].

⁵⁴ International Crisis Group [päiväämätön] [Total Fatalities: From: "Jan 1, 2021" To: "Dec 31, 2021"].

⁵⁵ ACLED 31.8.2022 [Year: "2021"; Actor 2: "Civilians (Turkey)" ...].

Yhdysvaltain ulkoministeriön mukaan IHD oli tilastoinut vuonna 2021 (joulukuuhun 2021 mennessä) Turkin turvallisuusjoukkojen ja PKK:n välisissä aseellisissa yhteenotoissa kolme (3) siviilikuolonuhria.⁵⁶

International Crisis Group tilastoi PKK-konfliktissa 1.1.–14.7.2022 välisenä aikana yhteensä 141 kuolonuhria, joiden joukossa 92 PKK:n taistelijaa, 42 Turkin turvallisuusjoukkojen jäsentä ja 7 siviiliä.⁵⁷ Kuolonuhreista kahdeksan (8) tilastoitiin Kaakkois-Turkin maakunnassa ja 133 Pohjois-Irakissa. Alla tarkemmin käsitellytjen Diyarbakırin, Hakkârin ja Şırnakin maakuntien ohella kuolonuhreja tilastoitiin Şanlıurfan maakunnassa (3).⁵⁸

Tammikuussa 2022 kuolonuhreja tilastoitiin kuusi (6), joiden joukossa kolme (3) turvallisuusjoukkojen jäsentä ja kolme (3) PKK:n taistelijaa. Helmikuussa 2022 kuolonuhreja tilastoitiin viisi (5), joista kolme (3) oli taustaltaan PKK:n taistelijoita, yksi (1) turvallisuusjoukkojen jäsen ja yksi (1) siviili. Maaliskuussa 2022 kuolonuhreja ei tilastoitu. Huhtikuussa 2022 kuolonuhreja tilastoitiin 51, joiden joukossa 40 PKK:n taistelijaa, 10 turvallisuusjoukkojen jäsentä ja yksi (1) siviili. Toukokuussa 2022 kuolonuhreja tilastoitiin 53, joiden joukossa 36 PKK:n taistelijaa, 13 turvallisuusjoukkojen jäsentä ja neljä (4) siviiliä. Kesäkuussa 2022 kuolonuhreja tilastoitiin 19, joiden joukossa 10 PKK:n taistelijaa, kahdeksan (8) turvallisuusjoukkojen jäsentä ja yksi (1) siviili. Heinäkuun ensimmäisellä puoliskolla (1.7.–14.7.2022) kuolonuhreja tilastoitiin seitsemän (7), joista kaikki olivat taustaltaan turvallisuusjoukkojen jäseniä.⁵⁹

ACLED tilastoi Turkissa 1.1.–31.7.2022 välisenä aikana 11 siviilikuolonuhria, joista yksi (1) sai surmansa räjähdysiin/etäältä toteutettuun väkivaltaan liittyvissä turvallisuusvälikohtauksissa. Kyseessä oli Şanlıurfan maakunnassa, Eyyübiyen piirikunnassa 24.3.2022 raportoitu välikohtaus, jossa Çalışkanların kylän 16-vuotias asukas sai surmansa tuntemattoman tahon asettaman räjähteen räjähdyksessä.⁶⁰ Siviileihin kohdistuvaksi väkivallaksi luokitelluissa turvallisuusvälikohtauksissa sai surmansa 11 siviiliä. PKK:hon yhdistettyjen ryhmien iskuissa sai 1.1.–31.7.2022 välisenä aikana surmansa (3) siviiliä.⁶¹

2 Diyarbakırin maakunta

2.1 PKK:n vastaiset operaatiot

Turkin turvallisuusjoukot käynnistivät 20.1.2021 PKK:n vastaisen Eren-2-operaation Diyarbakırin maakunnassa sijaitsevassa Licen piirikunnassa. Operaatioon osallistui mm. santarmin ja poliisin erikoisjoukkoja ja kylävahteja.⁶²

Turkin turvallisuusjoukot käynnistivät 15.11.2021 PKK:n vastaisen "talvioperaation" (Eren Kış-3) Diyarbakırin ja Bingölin maakunnissa.⁶³ Turkin sisäministeriön tiedotteen perusteella operaatio keskittyi Diyarbakırin maakunnan alueella Licen piirikuntaan.⁶⁴ Diyarbakırin ja Muşin maakunnissa (Şenyaylan alueella) käynnistettiin talvioperaatio (Eren Kış-11) 4.12.2021.⁶⁵ Kolmas

⁵⁶ USDoS 2022, s. 27.

⁵⁷ International Crisis Group [päiväämätön] [Total Fatalities: From: "Jan 1, 2022" To: "Jul 14, 2022"]].

⁵⁸ International Crisis Group [päiväämätön] [Fatalities Map: "12/31/2021–7/7/2022"]].

⁵⁹ International Crisis Group [päiväämätön] [Total Fatalities: From: "Jan 1, 2022" To: "Jul 14, 2022"]].

⁶⁰ ACLED 31.8.2022 [Data ID: 8974035].

⁶¹ ACLED 31.8.2022 [Year: "2022"; Actor 2: "Civilians (Turkey)" ...].

⁶² Türkiye Cumhuriyeti İçişleri Bakanlığı 20.1.2021.

⁶³ AA 15.11.2021; TRT Haber 15.11.2021.

⁶⁴ Türkiye Cumhuriyeti İçişleri Bakanlığı 15.1.2022.

⁶⁵ Türkiye Cumhuriyeti İçişleri Bakanlığı 4.12.2021.

Diyarbakirin maakunnassa talvella 2021–2022 toteutetuista operaatioista (*Eren Kış-19*) käynnistyi 3.2.2022. Operaatio toteutettiin Turkin sisäministeriön tiedotteen perusteella oletettavasti Kendalin alueella.⁶⁶ Neljäs Diyarbakirin maakunnassa toteutettu talvioperaatio (*Eren Kış-21*) käynnistyi 7.2.2022 Şenlikin alueella,⁶⁷ viides (*Eren Kış-22*) 11.2.2022 Dibekin alueella,⁶⁸ kuudes (*Eren Kış-27*) käynnistyi 28.2.2022 Sarım-joen alueella⁶⁹ ja seitsemäs (*Eren Kış-31*) 12.3.2022 Licen piirikunnassa sijaitsevan Arıklın kunnan alueella⁷⁰.

Myös Turkin turvallisuusjoukkojen 15.4.2022 jälkeen käynnistämiä Eren Abluka -operaatioita on toteutettu Diyarbakirin maakunnan alueella.⁷¹

TİHV:n 9.1.2020 julkaiseman katsauksen mukaan Diyarbakirin maakunnassa julistettiin 16.8.2015–1.1.2020 välisenä aikana 214 ulkonaliikkumiskieltoa. Ulkonaliikkumiskieltoja julistettiin seuraavissa kaupungeissa ja/tai piirikunnissa: Bağlar, Bismil, Dicle, Hani, Hazro, Kocaköy, Kulp, Lice, Silvan, Sur ja Yenisehir.⁷² Euroopan komission lokakuussa 2021 julkaiseman raportin mukaan joulukuussa 2015 viiteen Diyarbakirin maakunnan Surin piirikunnassa sijaitsevaan kuntaan asetettu ulkonaliikkumiskielto oli (heinäkuussa 2021) edelleen voimassa.⁷³

2.2 Turvallisuusvälikohtaukset

ACLED tilastoi vuonna 2021 Diyarbakirin maakunnassa yhteensä 19 taisteluksi luokiteltua turvallisuusvälikohtausta, joista lähes kaikki olivat aseellisia yhteenottoja Turkin turvallisuusjoukkojen ja PKK:n tai tähän yhdistettyjen ryhmien välillä. Yhteenotoissa ei koitunut siviiliuhreja.⁷⁴ ACLED tilastoi vuonna 2021 Diyarbakirin maakunnassa yhteensä 24 räjähteisiin/etäältä toteutettuun väkivaltaan liittyvää turvallisuusvälikohtausta.⁷⁵ Siviilit olivat osallisina kolmessa (3) räjähteisiin/etäältä toteutettuun väkivaltaan liittyvässä välikohtauksessa.⁷⁶ Siviileihin liittyvistä välikohtauksista kaksi (2) oli PKK:hon yhdistettyjen ryhmien siviili-kohteisiin kohdistamia kranaatti-iskuja, joista ei kuitenkaan tiedetty koituneen siviiliuhreja.⁷⁷ Kolmas välikohtaus liittyi 9.6.2021 Silvanin piirikunnassa, Feridunin asuinalueella sattuneeseen räjähtämättömän ammuksen räjähdykseen, jossa alaikäinen lammaspaimen haavoittui kriittisesti.⁷⁸

ACLED tilastoi vuonna 2021 Diyarbakirin maakunnassa yhteensä seitsemän (7) siviileihin kohdistuvaksi väkivallaksi luokiteltua turvallisuusvälikohtausta, joissa koitui yhteensä yksi (1) siviilikuolonuhri.⁷⁹ 7.3.2021 PKK:hon yhdistetyt ryhmät kohdistivat hyökkäyksen kolmeen väitettyn huumekauppiaseen Silvanin piirikunnassa (ACLEDilla ei ole tietoa hyökkäyksen

⁶⁶ Türkiye Cumhuriyeti İçişleri Bakanlığı 3.2.2022.

⁶⁷ Türkiye Cumhuriyeti İçişleri Bakanlığı 7.2.2022.

⁶⁸ Türkiye Cumhuriyeti İçişleri Bakanlığı 11.2.2022.

⁶⁹ Türkiye Cumhuriyeti İçişleri Bakanlığı 28.2.2022.

⁷⁰ Türkiye Cumhuriyeti İçişleri Bakanlığı 12.3.2022.

⁷¹ Ks. esim. Türkiye Cumhuriyeti İçişleri Bakanlığı 5.8.2022.

⁷² TİHV 9.1.2020.

⁷³ European Commission 19.10.2021, s. 15, 16.

⁷⁴ ACLED 31.8.2022 [Year: "2021"; Event Type: "Battles"; Admin 1: "Diyarbakir"]. Poikkeuksena 5.6.2021 Licen piirikunnassa raportoitu aseellinen yhteenotto Turkin armeijan ja tuntemattomien taistelijoiden välillä (Data ID: 8068707).

⁷⁵ ACLED 31.8.2022 [Year: "2021"; Event Type: "Explosions/Remote Violence"; Admin 1: "Diyarbakir"].

⁷⁶ ACLED 31.8.2022 [Year: "2021"; Event Type: "Explosions/Remote Violence"; Actor 2: "Civilians (Turkey)"; Admin 1: "Diyarbakir"].

⁷⁷ ACLED 31.8.2022 [Data ID: 7722467 & 8658912].

⁷⁸ ACLED 31.8.2022 [Data ID: 8068702].

⁷⁹ ACLED 31.8.2022 [Year: "2021"; Event Type: "Violence Against Civilians"; Admin 1: "Diyarbakir"].

mahdollisista uhreista).⁸⁰ 10.4.2021 PKK:n nuorisosiipi YPS:n (kurd. *Yekîneyên Parastina Sivil*; suom. "Siviilipuolustusyksiköt") taistelijat avasivat tulen kohti kahta Nationalistisen toimintapuolueen (*Millîyetçi Hareket Partisi*, MHP) paikallisjohtajaa kuljettanutta ajoneuvoa Kayapınarin kaupungissa. Iskusta ei koitunut siviiliuhreja.⁸¹ 8.5.2021 vanginvartijat pahoinpitelivät vangen Diyarbakirin T-tyyppin vankilassa.⁸² 1.6.2021 naisvankia kidutettiin Diyarbakirin Kayapınarissa sijaitsevassa naisvankilassa.⁸³ 19.6.2021 tuntemattomat hyökkääjät avasivat tulen kohti AKP:n paikallisjohtajan ajoneuvoa Bagyurdun asuinalueella Hazrossa. Paikallisjohtaja haavoittui lievästi välikohtauksessa.⁸⁴ Niin ikään 19.6.2021 PKK:hon yhdistetyt ryhmät hyökkäsivät väitettyjen huumekauppiaiden kimppuun Yenisehirin kaupungissa (ACLEDDilla ei ole tietoa hyökkäyksen mahdollisista uhreista).⁸⁵ 16.9.2021 PKK:n taistelijat surmasivat Lican piirikunnassa sijaistevassa Durun (Derkamen) kylässä siviilin, jota nämä syyttivät yhteistoiminnasta Turkin turvallisuusjoukkojen kanssa.⁸⁶

ACLEDD tilastoi 1.1.–31.7.2022 välisenä aikana Diyarbakirin maakunnassa yhteensä 11 taisteluiksi luokiteltua turvallisuusvälikohtausta, joista kaikki olivat aseellisia yhteenottoja Turkin turvallisuusjoukkojen ja PKK:n tai tähän yhdistettyjen ryhmien välillä.⁸⁷ ACLEDD tilastoi 1.1.–31.7.2022 välisenä aikana Diyarbakirin maakunnassa yhteensä 13 räjähteisiin/etäältä toteutettuun väkivaltaan liittyvää turvallisuusvälikohtausta.⁸⁸ Siviilit olivat osallisina yhdessä (1) räjähteisiin/etäältä toteutettuun väkivaltaan liittyvässä välikohtauksessa.⁸⁹ Kyseisessä välikohtauksessa "Kansojen yhdistyneen vallankumouksellisen liikkeen" (turk. *Halkların Birleşik Devrim Hareketi*, HBDH) taistelijat kohdistivat IED-iskun Yenisehirin kaupungissa toimiviin (väitettyihin) huumekauppiaisiin (ACLEDDilla ei ole tietoa hyökkäyksen mahdollisista uhreista).⁹⁰ ACLEDD tilastoi 1.1.–29.7.2022 välisenä aikana Diyarbakirin maakunnassa yhteensä kaksi (2) siviileihin kohdistuvaksi väkivallaksi luokiteltua turvallisuusvälikohtausta. Välikohtauksista ei koitunut siviilikuolonuhreja.⁹¹ Molemmat välikohtaukset liittyivät Diyarbakirin vankiloissa vankeihin kohdistuvaan kidutukseen.⁹²

2.3 Uhriluvut ja siviiliuhrit

International Crisis Groupin 7.7.2022 päivittämien tietojen mukaan Diyarbakirin maakunnassa tilastoiduissa, PKK-konfliktiin liittyvissä väkivaltaisuuksissa on kuollut 20. heinäkuuta 2015 jälkeen yhteensä 553 ihmistä.⁹³ Vuonna 2021 kuolonuhreja tilastoitiin 15, joiden joukossa 14 PKK:n taistelijaa ja yksi (1) Turkin turvallisuusjoukkojen jäsen. Kuolonuhreja tilastoitiin tammikuussa (1 turvallisuusjoukkojen jäsen), huhtikuussa (7 PKK:n taistelijaa), toukokuussa (3 PKK:n taistelijaa) ja syyskuussa 2021 (7 PKK:n taistelijaa).⁹⁴

⁸⁰ ACLEDD 31.8.2022 [Data ID: 7744324].

⁸¹ ACLEDD 31.8.2022 [Data ID: 7924384].

⁸² ACLEDD 31.8.2022 [Data ID: 8585265].

⁸³ ACLEDD 31.8.2022 [Data ID: 8068703].

⁸⁴ ACLEDD 31.8.2022 [Data ID: 8266579].

⁸⁵ ACLEDD 31.8.2022 [Data ID: 8532065].

⁸⁶ ACLEDD 31.8.2022 [Data ID: 9049675].

⁸⁷ ACLEDD 31.8.2022 [Year: "2022"; Event Type: "Battles"; Admin 1: "Diyarbakir"].

⁸⁸ ACLEDD 31.8.2022 [Year: "2022"; Event Type: "Explosions/Remote Violence"; Admin 1: "Diyarbakir"].

⁸⁹ ACLEDD 31.8.2022 [Year: "2022"; Event Type: "Explosions/Remote Violence"; Actor 2: "Civilians (Turkey)"; Admin 1: "Diyarbakir"].

⁹⁰ ACLEDD 31.8.2022 [Data ID: 9347961].

⁹¹ ACLEDD 31.8.2022 [Year: "2022"; Event Type: "Violence Against Civilians"; Admin 1: "Diyarbakir"].

⁹² ACLEDD 31.8.2022 [Data ID: 8817553 & 9151666].

⁹³ International Crisis Group [päiväamätön] [Fatalities Map: "7/20/2015–7/7/2022"].

⁹⁴ International Crisis Group [päiväamätön] [Fatalities Map: "12/31/2020–12/31/2021"].

ACLED tilastoi vuonna 2021 Diyarbakirin maakunnassa raportoiduissa turvallisuusvälikohtauksissa yhden (1) siviilikuolonuhrin.⁹⁵

International Crisis Group tilastoi 1.1.–7.7.2022 välisenä aikana Diyarbakirin maakunnassa kaksi (2) PKK-konfliktiin liittyvää kuolonuhria, joista molemmat olivat Turkin turvallisuusjoukkojen jäseniä. Kuolonuhrit tilastoitiin kesäkuussa 2022.⁹⁶

ACLED ei tilastoinut aikavälillä 1.1.–31.7.2022 Diyarbakirin maakunnassa raportoiduissa turvallisuusvälikohtauksissa siviilikuolonuhreja.⁹⁷

3 Hakkârin maakunta

3.1 PKK:n vastaiset operaatiot

Turkin turvallisuusjoukot käynnistivät 10.2.2021 Hakkârin maakunnassa PKK:n vastaisen Eren-9-operaation. Operaatioon osallistui Turkin santarmin erikois- ja kommandojoukkoja, poliisin erikoisjoukkoja ja ns. kylävahteja. Operaatio keskittyi nimensä⁹⁸ perusteella Kazan-laakson ja Hanin tasangon alueelle.⁹⁹ Myös toinen Eren-operaatio (Eren-14) toteutettiin Hakkârin maakunnassa myöhemmin vuoden 2021 aikana.¹⁰⁰

Turkin turvallisuusjoukot käynnistivät 16.11.2021 Hakkârin maakunnassa PKK:n vastaisen "talvioperaation" (Eren Kış-4). Operaatio keskittyi nimensä perusteella Kazan-laakson ja Hanin tasangon alueelle.¹⁰¹ Toinen talven 2021–2022 aikana Hakkârin maakunnassa toteutetuista talvioperaatioista (Eren Kış-18) käynnistyi 2.2.2022 niin ikään Kazan-laakson alueella.¹⁰² Kolmas maakunnassa toteutettu talvioperaatio (Eren Kış-32) käynnistyi 31.3.2022,¹⁰³ neljäs (Eren Kış-25) 14.2.2022¹⁰⁴ ja viides (Eren Kış-30) 9.3.2022¹⁰⁵. Turkin sisäministeriön tiedotteiden perusteella operaatioista neljäs toteutettiin Oğulin alueella.¹⁰⁶ (Kahden muun operaation maantieteellistä fokusta ei mainita tiedotteissa.)

Myös Turkin turvallisuusjoukkojen 15.4.2022 jälkeen käynnistämiä Eren Abluka -operaatioita on toteutettu Hakkârin maakunnan alueella.¹⁰⁷

TİHV:n 9.1.2020 julkaiseman katsauksen mukaan Hakkârin maakunnassa julistettiin 16.8.2015–1.1.2020 välisenä aikana 23 ulkonaliikkumiskieltoa. Ulkonaliikkumiskieltoja julistettiin seuraavissa kaupungeissa ja/tai piirikunnissa: Çukurca, Merkez (Hakkâri), Şemdinli ja Yüksekova.¹⁰⁸

⁹⁵ ACLED 31.8.2022 [Year: "2021"; Actor 2: "Civilians (Turkey)" ...; Admin 1: "Diyarbakir"].

⁹⁶ International Crisis Group [päiväämätön] [Fatalities Map: "12/31/2021–7/7/2022"].

⁹⁷ ACLED 31.8.2022 [Year: "2022"; Actor 2: "Civilians (Turkey)" ...; Admin 1: "Diyarbakir"].

⁹⁸ Turkin sisäministeriön tiedotteessa operaation nimeksi ilmoitetaan kokonaisuudessaan "Eren-9 Kazan-Han Yaylasi". Türkiye Cumhuriyeti İçişleri Bakanlığı 10.2.2021.

⁹⁹ Türkiye Cumhuriyeti İçişleri Bakanlığı 10.2.2021.

¹⁰⁰ Muista Eren-operaatioista poiketen Turkin sisäministeriön kotisivuilta ei löydy julkilausumaa Eren-14-operaation käynnistämisestä. Sivuilta löytyy kuitenkin useampia päivityksiä ko. operaation etenemisestä. Ks. esim. Türkiye Cumhuriyeti İçişleri Bakanlığı 4.7.2021 & 9.9.2021.

¹⁰¹ Türkiye Cumhuriyeti İçişleri Bakanlığı 16.11.2021.

¹⁰² Türkiye Cumhuriyeti İçişleri Bakanlığı 2.2.2022.

¹⁰³ Türkiye Cumhuriyeti İçişleri Bakanlığı 31.3.2022.

¹⁰⁴ Türkiye Cumhuriyeti İçişleri Bakanlığı 14.2.2022.

¹⁰⁵ Türkiye Cumhuriyeti İçişleri Bakanlığı 9.3.2022.

¹⁰⁶ Türkiye Cumhuriyeti İçişleri Bakanlığı 14.2.2022.

¹⁰⁷ Ks. esim. Türkiye Cumhuriyeti İçişleri Bakanlığı 20.6.2022.

¹⁰⁸ TİHV 9.1.2020.

Yhdysvaltain ulkoministeriön mukaan vuonna 2021 Turkin viranomaiset määrittelivät osan Hakkârin maakunnan alueista ns. erikoisturvallisuusvyöhykkeiksi (ks. luku 1 edellä).¹⁰⁹ Hakkârin maakuntahallinnon kotisivuilla julkaistujen tiedotteiden perusteella Turkin hallinto julisti 5.1.2021 yhteensä 12 aluetta (bölge) Derecikin, Çukurcan, Merkezin, Şemdinlin ja Yüksekovan piirikunnissa¹¹⁰ erikoisturvallisuusvyöhykkeiksi 1.1.–14.1.2021 väliseksi ajaksi,¹¹¹ ja ko. erikoisturvallisuusvyöhykkeiden kestoja jatkettiin 22.1.2021 annetulla julistuksella 31.12.2021 asti¹¹². Lisäksi Şemdinlin piirikunnassa sijaitseva Babuş Tepen alue julistettiin erikoisturvallisuusvyöhykkeeksi 24.9.–23.10.2021 väliseksi ajaksi.¹¹³ Vuonna 2022 yhteensä 11 aluetta¹¹⁴ julistettiin erikoisturvallisuusvyöhykkeiksi ensin 1.1.–14.1.2022¹¹⁵ ja sittemmin 1.1.–31.12.2022¹¹⁶ väliseksi ajaksi.

3.2 Turvallisuusvälikohtaukset

ACLED tilastoi vuonna 2021 Hakkârin maakunnassa yhteensä 20 taisteluksi luokiteltua turvallisuusvälikohtausta, joista kaikki olivat aseellisia yhteenottoja Turkin turvallisuusjoukkojen ja PKK:n tai tähän yhdistettyjen ryhmien välillä.¹¹⁷ ACLED tilastoi vuonna 2021 Hakkârin maakunnassa yhteensä 23 räjähteisiin/etäältä toteutettuun väkivaltaan liittyvää turvallisuusvälikohtausta.¹¹⁸ Siviilit olivat osallisina kahdessa (2) välikohtauksessa, ja niissä sai surmansa kaksi (2) siviiliä.¹¹⁹ Kuolonuhrit koituivat 20.9.2021 raportoidussa välikohtauksessa, jossa Turkin asevoimat surmasivat kaksi iranilaista salakuljettajaa Iranin rajan lähellä, Yüksekovan piirikunnassa sijaitsevan Bilindbasan kylän lähistöllä toteutetussa ilmaiskussa.¹²⁰ Lisäksi yhden (1) alaikäisen lapsen raportoidaan loukkaantuneen 3.5.2021 raportoidussa välikohtauksessa, jossa PKK kohdisti lennoki-/ilmapalloiskun Çukurcan piirikunnan alakubernöörin toimistoon.¹²¹

ACLED tilastoi vuonna 2021 Hakkârin maakunnassa yhteensä neljä (4) siviileihin kohdistuvaksi väkivallaksi luokiteltua turvallisuusvälikohtausta, joissa koitui yhteensä yksi (1) siviilikuolonuhri.¹²² 22.5.2021 Turkin sotilaat avasivat tulen kohti lammaspaimenta ja haavoittivat tätä Yeşilovan kylässä Derecikin piirikunnassa.¹²³ 5.7.2021 Turkin sotilaat avasivat väitetyt tulen ja

¹⁰⁹ USDoS 2022, s. 26.

¹¹⁰ Erikoisturvallisuusvyöhykkeet perustettiin Çukurcan piirikunnassa seuraaville alueille: Cevizli Köyü Çaldağ, Çiğli/Akkaya Köyü Erdağı, Gündeş Köyü Adune Dağı, Gündeş Köyü Kemer Dağı, Cevizli/Kayalık Köyü Han Yaylası ja Meşeli Köyü Kasran; ja Merkezin piirikunnassa seuraaville alueille: Karanlıkdağ, Kırkdağ/Buzul/ Kandil/ Alandüzü, Oğul/Ceylanlı/ Çimenli/ Geçimli/Kazan ja Taşbaşı/İğdeli. Lisäksi yksi turvallisuusvyöhyke perustettiin Şemdinlin piirikuntaan (Kuzeybatı) ja yksi Yüksekovan piirikuntaan (Kamışlı Gire-Özpınar -vuorten ja İkiyaka-vuorten alue). Hakkari Valiliği 5.1.2021; Hakkari Valiliği 22.1.2021.

¹¹¹ Hakkari Valiliği 5.1.2021.

¹¹² Hakkari Valiliği 22.1.2021.

¹¹³ Hakkari Valiliği 24.9.2021 & 10.10.2021.

¹¹⁴ Vuotta 2021 koskevista julistuksista poiketen erikoisturvallisuusvyöhykettä ei julistettu Çukurcan piirikunnassa Cevizli Köyü Çaldağın alueelle.

¹¹⁵ Hakkari Valiliği 30.12.2021.

¹¹⁶ Hakkari Valiliği 14.1.2022.

¹¹⁷ ACLED 31.8.2022 [Year: "2021"; Event Type: "Battles"; Admin 1: "Hakkari"].

¹¹⁸ ACLED 31.8.2022 [Year: "2021"; Event Type: "Explosions/Remote Violence"; Admin 1: "Hakkari"].

¹¹⁹ ACLED 31.8.2022 [Year: "2021"; Event Type: "Explosions/Remote Violence"; Actor 2: "Civilians (Turkey)", "Civilians (Iran)"; Admin 1: "Hakkari"].

¹²⁰ ACLED 31.8.2022 [Data ID: 8563823].

¹²¹ ACLED 31.8.2022 [Data ID: 7936003].

¹²² ACLED 31.8.2022 [Year: "2021"; Event Type: "Violence Against Civilians"; Admin 1: "Hakkari"].

¹²³ ACLED 31.8.2022 [Data ID: 8047375].

pahoinpitelivät kolmea paikallista asukasta Hakkârin piirikunnassa sijaitsevassa Kavaklin kylässä.¹²⁴ 23.7.2021 sotilaat avasivat väitetyt tulen kohti lammaspaimenta Kavaklin kylän lähellä sijaitsevalla vuoristoalueella, minkä jälkeen paimenen omaiset eivät olleet kyenneet tavoittamaan häntä.¹²⁵ Siviilikuolonuhrin vaatinut välikohtaus tapahtui ACLEDin mukaan 15.8.2021, jolloin Iranin sotilaat avasivat tulen Iranin puolelta rajaa ja surmasivat lammaspaimenen Şemdinlin piirikunnassa.¹²⁶

ACLED tilastoi 1.1.–31.7.2022 välisenä aikana Hakkârin maakunnassa yhteensä 21 taisteluksi luokiteltua turvallisuusvälikohtausta, joista kaikki olivat aseellisia yhteenottoja Turkin turvallisuusjoukkojen ja PKK:n tai tähän yhdistettyjen ryhmien välillä. Yhteenotoissa ei koitunut siviiliuhreja.¹²⁷ ACLED tilastoi 1.1.–31.7.2022 välisenä aikana Hakkârin maakunnassa yhteensä seitsemän (7) räjähteisiin/etäältä toteutettuun väkivaltaan liittyvää turvallisuusvälikohtausta.¹²⁸ Siviilit olivat osallisina yhdessä (1) välikohtauksessa, josta ei kuitenkaan koitunut siviilikuolonuhreja.¹²⁹ Kyseisessä välikohtauksessa PKK:hon yhdistetyn ryhmän (*Jinen Tîrejen Roje*) jäsenet tekivät IED-iskun AKP:hen kytköksissä olevan siviilin kotiin Yüksekovan kaupungissa.¹³⁰

ACLED tilastoi 1.1.–31.7.2022 välisenä aikana Hakkârin maakunnassa yhteensä kaksi (2) siviileihin kohdistuvaksi väkivallaksi luokiteltua turvallisuusvälikohtausta, joissa koitui yhteensä yksi (1) siviilikuolonuhri.¹³¹ 16.4.2022 Turkin armeija avasi tulen kohti kolmea siviiliä, jotka olivat palaamassa Irakin rajan poikki takaisin Derecikin piirikuntaan. Yksi siviileistä sai surmansa tulituksessa.¹³² 26.6.2022 poliisit pahoinpitelivät asianajajia, joiden oli määrä tavata 20 pidätettyä PKK:n taistelijaa Yüksekovan kaupungin poliisiasemalla.¹³³

3.3 Uhriluvut ja siviiliuhrit

International Crisis Groupin 7.7.2022 päivittämien tietojen mukaan Hakkârin maakunnassa tilastoiduissa, PKK-konfliktiin liittyvissä väkivaltaisuuksissa on kuollut 20. heinäkuuta 2015 jälkeen yhteensä 782 ihmistä.¹³⁴ Vuonna 2021 kuolonuhreja tilastoitiin kuusi (6), joiden joukossa viisi (5) PKK:n taistelijaa ja yksi (1) Turkin turvallisuusjoukkojen jäsen. Kuolonuhreja tilastoitiin tammikuussa (1 turvallisuusjoukkojen jäsen), toukokuussa (2 PKK:n taistelijaa), heinäkuussa (1 PKK:n taistelija) ja elokuussa 2021 (2 PKK:n taistelijaa).¹³⁵

ACLED tilastoi vuonna 2021 Hakkârin maakunnassa raportoiduissa turvallisuusvälikohtauksissa yhden (1) siviilikuolonuhrin.¹³⁶

¹²⁴ ACLED 31.8.2022 [Data ID: 8400795].

¹²⁵ ACLED 31.8.2022 [Data ID: 8400790].

¹²⁶ ACLED 31.8.2022 [Data ID: 8426067].

¹²⁷ ACLED 31.8.2022 [Year: "2022"; Event Type: "Battles"; Admin 1: "Hakkari"].

¹²⁸ ACLED 31.8.2022 [Year: "2022"; Event Type: "Explosions/Remote Violence"; Admin 1: "Hakkari"].

¹²⁹ ACLED 31.8.2022 [Year: "2022"; Event Type: "Explosions/Remote Violence"; Actor 2: "Civilians (Turkey)", "Civilians (Iran)"; Admin 1: "Hakkari"].

¹³⁰ ACLED 31.8.2022 [Data ID: 9417851].

¹³¹ ACLED 31.8.2022 [Year: "2021"; Event Type: "Violence Against Civilians"; Admin 1: "Hakkari"].

¹³² ACLED 31.8.2022 [Data ID: 9151566].

¹³³ ACLED 31.8.2022 [Data ID: 9385064].

¹³⁴ International Crisis Group [päiväämätön] [Fatalities Map: "7/20/2015–7/7/2022"].

¹³⁵ International Crisis Group [päiväämätön] [Fatalities Map: "12/31/2020–12/31/2021"].

¹³⁶ ACLED 31.8.2022 [Year: "2021"; Actor 2: "Civilians (Turkey)" ...; Admin 1: "Hakkari"].

International Crisis Group tilastoi 1.1.–7.7.2022 välisenä aikana Hakkârin maakunnassa yhden (1) PKK-konfliktiin liittyvän kuolonuhrin, joka oli taustaltaan Turkin turvallisuusjoukkojen jäsen. Kuolonuhri tilastoitiin huhtikuussa 2022.¹³⁷

ACLED tilastoi aikavälillä 1.1.–31.7.2022 Hakkârin maakunnassa raportoiduissa turvallisuusvälikohtauksissa yhden (1) siviilikuolonuhrin.¹³⁸

4 Mardinin maakunta

4.1 PKK:n vastaiset operaatiot

Turkin turvallisuusjoukot käynnistivät 25.1.2021 Mardinin maakunnassa PKK:n vastaisen Eren-5-operaation. Operaatio keskittyi nimensä perusteella Bagokin vuoristoalueelle, ja siihen osallistui Turkin santarmin erikois- ja kommandojoukkoja, poliisin erikoisjoukkoja ja ns. kylävahteja.¹³⁹

Turkin turvallisuusjoukot käynnistivät Mardinin maakunnassa 25.11.2021 PKK:n vastaisen "talvioperaation" (Eren Kış-8). Operaatio toteutettiin nimensä perusteella Ömeryan vuoristoalueella.¹⁴⁰ Toinen Mardinin maakunnassa toteutettu talvioperaatio (Eren Kış-20) käynnistyi 6.2.2022 niin ikään Ömeryan vuoristoalueella.¹⁴¹ Kolmas operaatio (Eren Kış-29) käynnistyi 2.3.2022, ja se toteutettiin nimensä perusteella Bagokin vuoristoalueella.¹⁴² Neljäs Mardinin maakunnan talvioperaatioista (Eren Kış-33) käynnistyi 2.4.2022 ja se toteutettiin (oletettavasti) Ömeryan vuoristoalueella.¹⁴³

Myös Turkin turvallisuusjoukkojen 15.4.2022 jälkeen käynnistämiä Eren Abluka -operaatioita on toteutettu Mardinin maakunnan alueella.¹⁴⁴

TİHV:n 9.1.2020 julkaiseman katsauksen mukaan Mardinin maakunnassa julistettiin 16.8.2015–1.1.2020 välisenä aikana 60 ulkonaliikkumiskieltoa. Ulkonaliikkumiskieltoja julistettiin seuraavissa kaupungeissa ja/tai piirikunnissa: Artuklu, Dargeçit, Derik, Mazıdağı, Midyat, Nusaybin, Savur ja Ömerli.¹⁴⁵ Vuosina 2020–2022 uusia ulkonaliikkumiskieltoja on julistettu ainakin Artuklun,¹⁴⁶ Dargeçitin,¹⁴⁷ Derikin,¹⁴⁸ Kızıltepen,¹⁴⁹ Mazıdağın,¹⁵⁰ Midyatin,¹⁵¹ Nusaybinin,¹⁵² ja Ömerlin¹⁵³ piirikunnissa.

¹³⁷ International Crisis Group [päiväämätön] [Fatalities Map: "12/31/2021–7/7/2022"].

¹³⁸ ACLED 31.8.2022 [Year: "2022"; Actor 2: "Civilians (Turkey)" ...; Admin 1: "Hakkari"].

¹³⁹ Türkiye Cumhuriyeti İçişleri Bakanlığı 25.1.2021.

¹⁴⁰ Türkiye Cumhuriyeti İçişleri Bakanlığı 25.11.2021.

¹⁴¹ Türkiye Cumhuriyeti İçişleri Bakanlığı 6.2.2022.

¹⁴² Türkiye Cumhuriyeti İçişleri Bakanlığı 2.3.2022.

¹⁴³ Türkiye Cumhuriyeti İçişleri Bakanlığı 2.4.2022.

¹⁴⁴ Ks. esim. Türkiye Cumhuriyeti İçişleri Bakanlığı 7.8.2022.

¹⁴⁵ TİHV 9.1.2020.

¹⁴⁶ Mardin Valiliği 7.2.2021, 4.3.2021 & 10.9.2021.

¹⁴⁷ Mardin Valiliği 6.4.2020 & 22.11.2020.

¹⁴⁸ Mardin Valiliği 8.8.2020 & 22.2.2021.

¹⁴⁹ Mardin Valiliği 22.2.2021.

¹⁵⁰ Mardin Valiliği 8.8.2020 & 22.2.2021.

¹⁵¹ Mardin Valiliği 22.11.2020.

¹⁵² Mardin Valiliği 25.1.2021, 7.2.2021, 5.8.2021 & 28.7.2022.

¹⁵³ Mardin Valiliği 5.6.2020 & 7.2.2021.

4.2 Turvallisuusvälikohtaukset

ACLED tilastoi vuonna 2021 Mardinin maakunnassa yhteensä 10 taisteluksi luokiteltua turvallisuusvälikohtausta, joista lähes kaikki olivat aseellisia yhteenottoja Turkin turvallisuusjoukkojen ja PKK:n tai tähän yhdistettyjen ryhmien välillä.¹⁵⁴ ACLED tilastoi vuonna 2021 Mardinin maakunnassa yhteensä 12 räjähteisiin/etäältä toteutettuun väkivaltaan liittyvää turvallisuusvälikohtausta.¹⁵⁵ Siviilit olivat osallisina kahdessa (2) välikohtauksessa, joissa ei koitunut siviiliuhreja. Iskut olivat PKK:hon yhdistetyn HBDH:n toteuttamia räjähdyskuja, jotka kohdistuivat poliisi- ja siviilikohteisiin.¹⁵⁶

ACLED tilastoi vuonna 2021 Mardinin maakunnassa yhteensä viisi (5) siviileihin kohdistuvaksi väkivallaksi luokiteltua turvallisuusvälikohtausta, joissa ei koitunut siviilikuolonuhreja.¹⁵⁷ 30.5.2021 HBDH:n taistelijat ampuivat ja haavoittivat MHP:n paikallisjohtajaa Artuklun kaupungissa.¹⁵⁸ 31.5.2021 HBDH:n taistelijat ampuivat AKP:n paikallisjohtajaa Artuklun kaupungissa.¹⁵⁹ 6.8.2021 poliisi avasi tarkastuspisteellä sattuneen kiistan päätteeksi tulen kohti siviilijoukkoa Kızıltepen piirikunnassa. Ammuskelusta ei koitunut siviiliuhreja.¹⁶⁰ 8.8.2021 sotilaat pahoinpitelivät ja kiduttivat kahta laittomasti Syrian ja Turkin rajan ylittänyttä henkilöä Nusaybinin piirikunnassa.¹⁶¹ 24.9.2021 PKK:n nuorisosiipi YPS:n taistelijat kohdistivat hyökkäyksen siviilijoukkuun ja "rankaisivat" kahta siviiliä Turkin kansallisen tiedustelupalvelun (turk. *Millî İstihbarat Teşkilatı*, MİT) väitetystä tukemisesta (ACLEDilla ei ole tietoa mahdollisista kuolonuhreista).¹⁶²

ACLED tilastoi 1.1.–31.7.2022 välisenä aikana Mardinin maakunnassa yhteensä kaksi (2) taisteluksi luokiteltua turvallisuusvälikohtausta. Näistä ensimmäinen oli aseellinen yhteenotto Turkin turvallisuusjoukkojen ja PKK:n välillä ja toinen tuntemattoman aseellisen ryhmän ns. kylävahteihin kohdistama hyökkäys. Välikohtaukset eivät vaatineet siviiliuhreja.¹⁶³ ACLED tilastoi 1.1.–31.7.2022 välisenä aikana Mardinin maakunnassa yhden (1) räjähteisiin/etäältä toteutettuun väkivaltaan liittyvän turvallisuusvälikohtauksen. Välikohtaus oli Turkin asevoimien PKK:n taistelijoihin kohdistama ilmaisku, eikä siinä ollut osallisena siviilejä.¹⁶⁴

ACLED tilastoi 1.1.–31.7.2022 välisenä aikana Mardinin maakunnassa yhden (1) siviileihin kohdistuvaksi väkivallaksi luokitellun turvallisuusvälikohtauksen. Kyseessä on 7.2.2022 Kızıltepen piirikunnassa raportoitu tapaus, jossa poliisit pahoinpitelivät kotietsinnän yhteydessä HDP:n entistä johtajaa.¹⁶⁵

¹⁵⁴ ACLED 31.8.2022 [Year: "2021"; Event Type: "Battles"; Admin 1: "Mardin"]. Poikkeuksena 7.7.2021 tilastoitu tapaus, jossa tuntemattomat taistelijat tulittivat Turkin rajavartioiden partiota Syrian rajalla (Data ID: 8375674).

¹⁵⁵ ACLED 31.8.2022 [Year: "2021"; Event Type: "Explosions/Remote Violence"; Admin 1: "Mardin"].

¹⁵⁶ ACLED 31.8.2022 [Year: "2021"; Event Type: "Explosions/Remote Violence"; Actor 2: "Civilians (Turkey)"; Admin 1: "Mardin"].

¹⁵⁷ ACLED 31.8.2022 [Year: "2021"; Event Type: "Violence Against Civilians"; Admin 1: "Mardin"].

¹⁵⁸ ACLED 31.8.2022 [Data ID: 8057803].

¹⁵⁹ ACLED 31.8.2022 [Data ID: 8057795].

¹⁶⁰ ACLED 31.8.2022 [Data ID: 8426029].

¹⁶¹ ACLED 31.8.2022 [Data ID: 8425997].

¹⁶² ACLED 31.8.2022 [Data ID: 8574403].

¹⁶³ ACLED 31.8.2022 [Year: "2022"; Event Type: "Battles"; Admin 1: "Mardin"].

¹⁶⁴ ACLED 31.8.2022 [Year: "2022"; Event Type: "Explosions/Remote Violence"; Admin 1: "Mardin"].

¹⁶⁵ ACLED 31.8.2022 [Year: "2022"; Event Type: "Violence Against Civilians"; Admin 1: "Mardin"].

4.3 Uhriluvut ja siviiliuhrit

International Crisis Groupin 7.7.2022 päivittämien tietojen mukaan Mardinin maakunnassa tilastoiduissa, PKK-konfliktiin liittyvissä väkivaltaisuuksissa on kuollut 20. heinäkuuta 2015 jälkeen yhteensä 398 ihmistä.¹⁶⁶ Vuonna 2021 kuolonuhreja tilastoitiin 25, joiden joukossa 23 PKK:n taistelijaa, yksi (1) Turkin turvallisuusjoukkojen jäsen ja yksi (1) siviili. Kuolonuhreja tilastoitiin maaliskuussa (12 PKK:n taistelijaa), toukokuussa (7 PKK:n taistelijaa), heinäkuussa (1 turvallisuusjoukkojen jäsen), elokuussa (2 siviiliä ja 1 PKK:n taistelija), lokakuussa (2 PKK:n taistelijaa) ja joulukuussa 2021 (1 PKK:n taistelija).¹⁶⁷

ACLED ei tilastoinut vuonna 2021 Mardinin maakunnassa raportoiduissa turvallisuusvälikohtauksissa siviilikuolonuhreja.¹⁶⁸

International Crisis Group on tilastoinut vuonna 2022 (tiedot päivitetty 7.7.2022) Mardinin maakunnassa PKK-konfliktiin liittyviä kuolonuhreja.¹⁶⁹

ACLED ei tilastoinut aikavälillä 1.1.–31.7.2022 Mardinin maakunnassa raportoiduissa turvallisuusvälikohtauksissa siviilikuolonuhreja.¹⁷⁰

5 Şırnakin maakunta

5.1 PKK:n vastaiset operaatiot

Turkin turvallisuusjoukot käynnistivät 12.2.2021 Şırnakin ja Siirtin maakunnissa PKK:n vastaisen Eren-10-operaation. Operaatio keskittyi nimensä perusteella Gabarin alueelle ja siihen osallistui santarmin kommando- ja erikoisjoukkoja, poliisin erikoisjoukkoja ja ns. kylävahteja.¹⁷¹ Myös 30.3.2021 käynnistynyt Eren-12-operaatio toteutettiin Şırnakin ja Siirtin maakunnissa.¹⁷²

Turkin turvallisuusjoukot käynnistivät 9.11.2021 Şırnakin maakunnassa PKK:n vastaisen "talvioperaation" (*Eren Kış-1*).¹⁷³ Operaatio oli ensimmäinen vuosien 2021–2022 ns. talvioperaatioista.¹⁷⁴ Şırnakin maakunnassa käynnistettiin toinen talvioperaatio (*Eren Kış-13*) 28.12.2021. Operaation koko nimen perusteella se toteutettiin Gabarin, Karageçitin ja İncelerin alueilla.¹⁷⁵ Kolmas talvioperaatio (*Eren Kış-28*) käynnistyi 1.3.2022, ja se toteutettiin Gabar dağın vuoristoalueella.¹⁷⁶

Myös Turkin turvallisuusjoukkojen 15.4.2022 jälkeen käynnistämiä Eren Abluka -operaatioita on toteutettu Şırnakin maakunnan alueella.¹⁷⁷

¹⁶⁶ International Crisis Group [päiväämätön] [Fatalities Map: "7/20/2015–7/7/2022"].

¹⁶⁷ International Crisis Group [päiväämätön] [Fatalities Map: "12/31/2020–12/31/2021"].

¹⁶⁸ ACLED 31.8.2022 [Year: "2021"; Actor 2: "Civilians (Turkey)" ...; Admin 1: "Mardin"].

¹⁶⁹ International Crisis Group [päiväämätön] [Fatalities Map: "12/31/2021–7/7/2022"].

¹⁷⁰ ACLED 31.8.2022 [Year: "2022"; Actor 2: "Civilians (Turkey)" ...; Admin 1: "Mardin"].

¹⁷¹ Türkiye Cumhuriyeti İçişleri Bakanlığı 12.2.2021.

¹⁷² Türkiye Cumhuriyeti İçişleri Bakanlığı 30.3.2021.

¹⁷³ Türkiye Cumhuriyeti İçişleri Bakanlığı 9.11.2021.

¹⁷⁴ Türkiye Cumhuriyeti İçişleri Bakanlığı 9.11.2022.

¹⁷⁵ Türkiye Cumhuriyeti İçişleri Bakanlığı 28.12.2021.

¹⁷⁶ Türkiye Cumhuriyeti İçişleri Bakanlığı 1.3.2022.

¹⁷⁷ Ks. esim. Türkiye Cumhuriyeti İçişleri Bakanlığı 1.6.2022.

TiHV:n 9.1.2020 julkaiseman katsauksen mukaan Şırnakin maakunnassa julistettiin 16.8.2015–1.1.2020 välisenä aikana 13 ulkonaliikkumiskieltoa. Ulkonaliikkumiskieltoja julistettiin seuraavissa kaupungeissa ja/tai piirikunnissa: Beytüşşebap, Cizre, İdil, Merkez (Şırnak), Silopi ja Uludere.¹⁷⁸

5.2 Turvallisuusvälikohtaukset

ACLED tilastoi vuonna 2021 Şırnakin maakunnassa yhteensä 32 taisteluksi luokiteltua turvallisuusvälikohtausta, joista kaikki olivat aseellisia yhteenottoja Turkin turvallisuusjoukkojen ja PKK:n tai tähän yhdistettyjen ryhmien välillä.¹⁷⁹ ACLED tilastoi vuonna 2021 Şırnakin maakunnassa yhteensä 21 räjähteisiin/etäältä toteutettuun väkivaltaan liittyvää turvallisuusvälikohtausta.¹⁸⁰ Siviilit olivat osallisina kahdessa (2) välikohtauksessa, ja niissä sai surmansa kolme (3) siviiliä.¹⁸¹ Välikohtauksista ensimmäinen tapahtui 21.3.2021, jolloin kaksi (2) lasta sai surmansa löytämänsä räjähteen räjähdyksessä. Räjähdys tapahtui Uluderen piirikunnassa sijaitsevan Yemişlin kylän läheisyydessä.¹⁸² 1.4.2021 tapahtuneessa välikohtauksessa lammaspaimen sai surmansa väitetysti PKK:n asettaman IED:n räjähdettyä Silopin piirikunnassa sijaitsevan Köşrelin kylän lähistöllä.¹⁸³

ACLED tilastoi vuonna 2021 Şırnakin maakunnassa yhteensä kolme (3) siviileihin kohdistuvaksi väkivallaksi luokiteltua turvallisuusvälikohtausta, joissa yksi (1) siviili sai surmansa.¹⁸⁴ 16.7.2021 İdilin kaupungissa tilastoidussa välikohtauksessa poliisi pahoinpiteli raskaana olevan naisen ns. terrorisminvastaisen operaation yhteydessä.¹⁸⁵ 25.10.2021 joukko vankeja pahoinpideltiin Şırnakin T-typin vankilassa sen seurauksena, että he olivat kieltäytyneet laulamasta Turkin kansallislaulua. Jotkut vangeista loukkaantuivat vakavasti pahoinpitelyn seurauksena.¹⁸⁶ 4.12.2021 YPS:n taistelijat ampuivat siviiliin kuoliaaksi Cizren piirikunnassa sen perusteella, että tämä oli tehnyt väitetysti yhteistyötä Turkin turvallisuusjoukkojen kanssa.¹⁸⁷

ACLED tilastoi 1.1.–31.7.2022 välisenä aikana Şırnakin maakunnassa yhteensä 17 taisteluksi luokiteltua turvallisuusvälikohtausta, joista lähes kaikki olivat Turkin turvallisuusjoukkojen ja PKK:n välisiä aseellisia yhteenottoja. Välikohtaukset eivät vaatineet siviiliuhreja.¹⁸⁸ ACLED tilastoi 1.1.–31.7.2022 välisenä aikana Şırnakin maakunnassa yhteensä yhdeksän (9) räjähteisiin/etäältä toteutettuun väkivaltaan liittyvää turvallisuusvälikohtausta.¹⁸⁹ Siviilit olivat osallisina yhdessä (1) välikohtauksessa, jossa kaksi (2) lammaspaimenta haavoittui kriittisesti 14.4.2022 İdilin

¹⁷⁸ TiHV 9.1.2020.

¹⁷⁹ ACLED 31.8.2022 [Year: "2021"; Event Type: "Battles"; Admin 1: "Şırnak"].

¹⁸⁰ ACLED 31.8.2022 [Year: "2021"; Event Type: "Explosions/Remote Violence"; Admin 1: "Şırnak"].

¹⁸¹ ACLED 31.8.2022 [Year: "2021"; Event Type: "Explosions/Remote Violence"; Actor 2: "Civilians (Turkey)"; Admin 1: "Şırnak"].

¹⁸² ACLED 31.8.2022 [Data ID: 7768834].

¹⁸³ ACLED 31.8.2022 [Data ID: 7790568].

¹⁸⁴ ACLED 31.8.2022 [Year: "2021"; Event Type: "Violence Against Civilians"; Admin 1: "Şırnak"].

¹⁸⁵ ACLED 31.8.2022 [Data ID: 8394059].

¹⁸⁶ ACLED 31.8.2022 [Data ID: 8610602].

¹⁸⁷ ACLED 31.8.2022 [Data ID: 9049676].

¹⁸⁸ ACLED 31.8.2022 [Year: "2022"; Event Type: "Battles"; Admin 1: "Şırnak"]. Poikkeuksena 7.6.2022 raportoitu yhteenotto Turkin armeijan ja nimeämättömän aseellisen ryhmän taistelijoiden välillä Gabarin vuoristossa (Data ID: 9354439).

¹⁸⁹ ACLED 31.8.2022 [Year: "2022"; Event Type: "Explosions/Remote Violence"; Admin 1: "Şırnak"].

piirikunnassa sijaitsevan Mağaraköyn kylän lähellä sattuneessa improvisoidun räjähteen tai räjähtämättömän ammuksen räjähdyksessä.¹⁹⁰

ACLED tilastoi 1.1.–31.7.2022 välisenä aikana Şırnakin maakunnassa kaksi (2) siviileihin kohdistuvaksi väkivallaksi luokiteltua turvallisuusvälikohtausta, joissa sai surmansa kaksi (2) siviiliä.¹⁹¹ 10.4.2022 poliisin raportoidaan ajaneen tarkoituksella asianajajana työskentelevän siviilin yli Şırnakin kaupungissa. Asianajaja loukkaantui kriittisesti yliajon seurauksena.¹⁹² 3.5.2022 YPS:n taistelijat surmasivat kaksi lammaspaimenta İdilin piirikunnassa sijaitsevan Karalarin kylän lähellä sen perusteella, että näiden katsottiin antaneen PKK:n taistelijoiden toimintaa koskevia tietoja Turkin turvallisuusjoukoille.¹⁹³

5.3 Uhriluvut ja siviiliuhrit

International Crisis Groupin 7.7.2022 päivittämien tietojen mukaan Şırnakin maakunnassa tilastoiduissa, PKK-konfliktiin liittyvissä väkivaltaisuuksissa on kuollut 20. heinäkuuta 2015 jälkeen yhteensä 1 003 ihmistä.¹⁹⁴ Vuonna 2021 kuolonuhreja tilastoitiin 45, joiden joukossa 40 PKK:n taistelijaa ja viisi (5) siviiliä. Kuolonuhreja tilastoitiin tammikuussa (5 PKK:n taistelijaa), maaliskuussa (2 siviiliä), huhtikuussa (9 PKK:n taistelijaa ja 1 siviili), toukokuussa (5 PKK:n taistelijaa), kesäkuussa (3 PKK:n taistelijaa), heinäkuussa (1 PKK:n taistelija), elokuussa (12 PKK:n taistelijaa), syyskuussa (3 PKK:n taistelijaa ja 1 siviili), lokakuussa (2 PKK:n taistelijaa) ja joulukuussa 2021 (1 siviili).¹⁹⁵

ACLED tilastoi vuonna 2021 Şırnakin maakunnassa raportoiduissa turvallisuusvälikohtauksissa neljä (4) siviilikuolonuhria.¹⁹⁶

International Crisis Group tilastoi 1.1.–7.7.2022 välisenä aikana Şırnakin maakunnassa kaksi (2) PKK-konfliktiin liittyvää kuolonuhria, joista molemmat olivat Turkin turvallisuusjoukkojen jäseniä. Kuolonuhrit tilastoitiin helmikuussa (1) ja toukokuussa (1) 2022.¹⁹⁷

ACLED tilastoi aikavälillä 1.1.–31.7.2022 Şırnakin maakunnassa raportoiduissa turvallisuusvälikohtauksissa kaksi (2) siviilikuolonuhria.¹⁹⁸

6 Tuncelin maakunta

6.1 PKK:n vastaiset operaatiot

Turkin turvallisuusjoukot käynnistivät 5.2.2021 Tuncelin maakunnassa PKK:n vastaisen Eren-7-operaation, jonka toteuttamiseen osallistui Turkin santarmin kommando- ja erikoisjoukkoja, poliisin erikoisjoukkoja ja kylävahteja.¹⁹⁹

¹⁹⁰ ACLED 31.8.2022 [Year: "2022"; Event Type: "Explosions/Remote Violence"; Actor 2: "Civilians (Turkey)"; Admin 1: "Şırnak"].

¹⁹¹ ACLED 31.8.2022 [Year: "2022"; Event Type: "Violence Against Civilians"; Admin 1: "Şırnak"].

¹⁹² ACLED 31.8.2022 [Data ID: 9104186].

¹⁹³ ACLED 31.8.2022 [Data ID: 9236527].

¹⁹⁴ International Crisis Group [päiväämätön] [Fatalities Map: "7/20/2015–7/7/2022"].

¹⁹⁵ International Crisis Group [päiväämätön] [Fatalities Map: "12/31/2020–12/31/2021"].

¹⁹⁶ ACLED 31.8.2022 [Year: "2021"; Actor 2: "Civilians (Turkey)" ...; Admin 1: "Şırnak"].

¹⁹⁷ International Crisis Group [päiväämätön] [Fatalities Map: "12/31/2021–7/7/2022"].

¹⁹⁸ ACLED 31.8.2022 [Year: "2022"; Actor 2: "Civilians (Turkey)" ...; Admin 1: "Şırnak"].

¹⁹⁹ Türkiye Cumhuriyeti İçişleri Bakanlığı 5.2.2021.

Turkin turvallisuusjoukot käynnistivät 19.11.2021 Tuncelin maakunnassa PKK:n vastaisen "talvioperaation" (*Eren Kış-6*). Operaation nimen perusteella se toteutettiin Mercanin vuoristoalueella.²⁰⁰ Toinen Tuncelin talvioperaatioista (*Eren Kış-23*) käynnistyi 12.2.2022 Tuncelin maakunnassa. Operaatio keskittyi Mercanin vuoristoalueelle.²⁰¹

Myös Turkin turvallisuusjoukkojen 15.4.2022 jälkeen käynnistämiä Eren Abluka -operaatioita on toteutettu Tuncelin maakunnan alueella.²⁰²

TİHV:n 9.1.2020 julkaiseman katsauksen mukaan Tuncelin maakunnassa julistettiin 16.8.2015–1.1.2020 välisenä aikana kuusi (6) ulkonaliikkumiskieltoa. Ulkonaliikkumiskieltoja julistettiin seuraavissa kaupungeissa ja/tai piirikunnissa: Mazgirt, Nazımiye, Ovacık ja Merkez (Tunceli).²⁰³

Yhdysvaltain ulkoministeriön mukaan vuonna 2021 Turkin viranomaiset määrittelivät Tuncelin maakunnan maaseutualueet ns. erikoisturvallisuusvyöhykkeiksi (ks. luku 1 edellä).²⁰⁴ Tuncelin maakuntahallinnon kotisivujen mukaan yhteensä 29 aluetta (*bölge*) julistettiin Turkin presidentin 5.1.2021 antaman päätöksen mukaisesti erikoisturvallisuusvyöhykkeiksi 31.12.2021 asti. Alueet sijaitsivat Hozatin,²⁰⁵ Merkezin,²⁰⁶ Nazımiyen,²⁰⁷ Ovacığın²⁰⁸ ja Pülümürin²⁰⁹ piirikunnissa.²¹⁰ Vuoden 2021 lopulla erikoisturvallisuusvyöhykkeitä perustettiin vastaavalla julistuksella 31.12.2022 asti neljälle (4) Hozatin (Alı Boğazi ja Kıran Deresi) ja Ovacığın (Eğerci ja Karadere) piirikunnissa sijaitsevalle alueelle.²¹¹

6.2 Turvallisuusvälikohtaukset

ACLED tilastoi vuonna 2021 Tuncelin maakunnassa yhteensä yhdeksän (9) taisteluksi luokiteltua turvallisuusvälikohtausta, joista kaikki olivat aseellisia yhteenottoja Turkin turvallisuusjoukkojen ja PKK:n tai tähän yhdistettyjen ryhmien välillä.²¹² ACLED tilastoi vuonna 2021 Tuncelin maakunnassa yhteensä neljä (4) räjähteisiin/etäältä toteutettuun väkivaltaan liittyvää turvallisuusvälikohtausta. Välikohtauksissa ei tilastoitu siviiliuhreja.²¹³ ACLED ei tilastoinut vuonna 2021 Tuncelin maakunnassa siviileihin kohdistuvaksi väkivallaksi luokiteltuja turvallisuusvälikohtauksia.²¹⁴

ACLED ei tilastoi 1.1.–31.7.2022 välisenä aikana Tuncelin maakunnassa yhtäkään taisteluksi luokiteltua turvallisuusvälikohtausta.²¹⁵ ACLED tilastoi 1.1.–31.7.2022 välisenä aikana Tuncelin maakunnassa kaksi (2) räjähteisiin/etäältä toteutettuun väkivaltaan liittyvää turvallisuusvälikohtausta. Välikohtaukset olivat Turkin asevoimien toteuttamia ilmaiskuja, eikä

²⁰⁰ Türkiye Cumhuriyeti İçişleri Bakanlığı 19.11.2021.

²⁰¹ Türkiye Cumhuriyeti İçişleri Bakanlığı 12.2.2022.

²⁰² Ks. esim. Türkiye Cumhuriyeti İçişleri Bakanlığı 25.5.2022.

²⁰³ TİHV 9.1.2020.

²⁰⁴ USDoS 2022, s. 26.

²⁰⁵ Alı Boğazi, Kıran Deresi ja Beyazdağ.

²⁰⁶ Bali Deresi, Kutu Deresi, Baylık Köyü, Çıgırlı Yaylası, Karamişe, Tapan Tepe, Kurutlu Mahallesi, Vezgür Tepe ja Yakacık Mahallesi.

²⁰⁷ Hanköy Mahallesi, Dokuzkayalar ja Tavuklu Mahallesi, Doğantaş Köyü.

²⁰⁸ Eroğlu Mahallesi, Balkayalar, Ali Geçiti Sırtı, Gayretbaba Tepe, Gölanyaylası, Mahmutkömü, Aslıca Köyü, Sincikdağı Tepe, Doğanca Mahallesi Aktaş Deresi, Kınıkan Tepe, Eğerci Mahallesi, Karadere ja Maden Deresi.

²⁰⁹ Kızılmeşcit ve Altınhüseyin Köyü.

²¹⁰ Tunceli Valiliği 19.1.2021.

²¹¹ Tunceli Valiliği 3.1.2022.

²¹² ACLED 31.8.2022 [Year: "2021"; Event Type: "Battles"; Admin 1: "Tunceli"].

²¹³ ACLED 31.8.2022 [Year: "2021"; Event Type: "Explosions/Remote Violence"; Admin 1: "Tunceli"].

²¹⁴ ACLED 31.8.2022 [Year: "2021"; Event Type: "Violence Against Civilians"].

²¹⁵ ACLED 31.8.2022 [Year: "2021"; Event Type: "Battles"].

niissä tilastoitu siviiliuhreja.²¹⁶ ACLED ei tilastoinut 1.1.–31.7.2022 välisenä aikana Tuncelin maakunnassa yhtäkään siviileihin kohdistuvaksi väkivallaksi luokiteltua turvallisuusvälikohtausta.²¹⁷

6.3 Uhriluvut ja siviiliuhrit

International Crisis Groupin 7.7.2022 päivittämien tietojen mukaan Tuncelin maakunnassa tilastoiduissa, PKK-konfliktiin liittyvissä väkivaltaisuuksissa on kuollut 20. heinäkuuta 2015 jälkeen yhteensä 286 ihmistä.²¹⁸ Vuonna 2021 kuolonuhreja tilastoitiin 13, joiden joukossa 10 PKK:n taistelijaa, kaksi (2) turvallisuusjoukkojen jäsentä ja yksi (1) siviili. Kuolonuhreja tilastoitiin toukokuussa (1 PKK:n taistelija ja 1 siviili), elokuussa (1 PKK:n taistelija), lokakuussa (1 turvallisuusjoukkojen jäsen) ja joulukuussa 2021 (8 PKK:n taistelijaa ja 1 siviili).²¹⁹

ACLED ei tilastoinut vuonna 2021 Tuncelin maakunnassa turvallisuusvälikohtauksia tai niissä koituneita turvallisuusvälikohtauksissa siviilikuolonuhreja.²²⁰

International Crisis Group ei ole tilastoinut vuonna 2022 (tiedot päivitetty 7.7.2022) Tuncelin maakunnassa PKK-konfliktiin liittyviä kuolonuhreja.²²¹

ACLED ei tilastoinut aikavälillä 1.1.–31.7.2022 Tuncelin maakunnassa turvallisuusvälikohtauksia tai niissä koituneita siviilikuolonuhreja.²²²

Lähteet

AA (Anadolu Ajansı)

11.8.2022. *Five years on, Türkiye remembers Eren Bulbul, 15-year-old boy killed by PKK terrorists.* <https://www.aa.com.tr/en/life/five-years-on-turkiye-remembers-eren-bulbul-15-year-old-boy-killed-by-pkk-terrorists/2658871> (käyty 31.8.2022).

22.4.2022. *Hakkari'de 3 PKK'lı terörist etkisiz hale getirildi.* <https://www.aa.com.tr/tr/gundem/hakkaride-3-pkkli-terorist-etkisiz-hale-getirildi-/2570658> (käyty 31.8.2022).

15.11.2021. *'Eren Kış-3 Şehit Jandarma Binbaşı Ercan Kurt Lice-Sağgöze Operasyonu' başlatıldı.* <https://www.aa.com.tr/tr/gundem/eren-kis-3-sehit-jandarma-binbasi-ercan-kurt-lice-saggoze-operasyonu-baslatildi/2421077> (käyty 31.8.2022).

ACLED (The Armed Conflict Location & Event Data Project) 31.8.2022. *Turkey Realtime Data 1.1.2021 – 12.8.2022.* <https://acleddata.com/data-export-tool/> (käyty 31.8.2022).

Ahval/ Iddon, Paul 24.5.2021 (last updated 25.5.2021). *The Diyarbakır drone attack and the future of the Turkey-PKK conflict.* <https://ahvalnews.com/turkey-pkk/diyarbakir-drone-attack-and-future-turkey-pkk-conflict> (käyty 31.8.2022).

Çevik, Salim 5/2022. *Turkey's Military Operations in Syria and Iraq.* (SWP Comment.) Stiftung Wissenschaft und Politik, Centre for Applied Turkey Studies. <https://www.swp->

²¹⁶ ACLED 31.8.2022 [Year: "2021"; Event Type: "Explosions/Remote Violence"; Admin 1: "Tunceli"].

²¹⁷ ACLED 31.8.2022 [Year: "2022"; Event Type: "Violence Against Civilians"].

²¹⁸ International Crisis Group [päiväämätön] [Fatalities Map: "7/20/2015–7/7/2022"].

²¹⁹ International Crisis Group [päiväämätön] [Fatalities Map: "12/31/2020–12/31/2021"].

²²⁰ ACLED 31.8.2022 [Year: "2021"; Actor 2: "Civilians (Turkey)" ...; Admin 1: "Tunceli"].

²²¹ International Crisis Group [päiväämätön] [Fatalities Map: "12/31/2021–7/7/2022"].

²²² ACLED 31.8.2022 [Year: "2022"; Actor 2: "Civilians (Turkey)" ...; Admin 1: "Tunceli"].

berlin.org/publications/products/comments/2022C37_TurkeysOperations_Syria_Iraq.pdf (käyty 31.8.2022).

Chomani, Kamal & Jasim, Dastan 2/2022. "Kurdish Allies and Kurdish Enemies: Turkey's New War Against the PKK". *The Commentaries*, Vol. 2, No. 1, February 2022, s.13–23. Saatavilla osoitteessa: <https://journals.tplondon.com/com/article/view/2101/1572> (käyty 31.8.2022).

Daily Sabah 21.5.2021. Turkish security forces thwart PKK terror attacks using model planes. <https://www.dailysabah.com/politics/war-on-terror/turkish-security-forces-thwart-pkk-terror-attacks-using-model-planes> (käyty 31.8.2022).

End Cross-border Bombing Campaign 8/2022. Civilian Casualties of Turkish Military Operations in Northern Iraq (2015-2021). <https://cpt.org/wp-content/uploads/ECBB-Report-en.pdf> (käyty 31.8.2022).

European Commission 19.10.2021. Commission Staff Working Document. Turkey 2021 report. <https://ec.europa.eu/neighbourhood-enlargement/system/files/2021-10/Turkey%202021%20report.PDF> (käyty 31.8.2022).

The Guardian/ McKernan, Bethan 4.8.2021. Kurds in 'mountain prison' cower as Turkey fights PKK with drones in Iraq. <https://www.theguardian.com/world/2021/apr/04/iraq-turkey-pkk-drones-kurds-kurdistan> (käyty 31.8.2022).

Hakkari Valiliği (Hakkârin maakunta)

14.1.2022. 31.12.2022 Tarihine Kadar İlimiz Genelinde 11 Bölge Özel Güvenlik Bölgesi İlan Edilmiştir. <http://www.hakkari.gov.tr/31122022-tarihine-kadar-ilimiz-genelinde-11-bolge-ozel-guvenlik-bolgesi-ilan-edilmistir> (käyty 31.8.2022).

1.1.2022. İlimiz Genelinde 11 Bölge Özel Güvenlik Bölgesi İlan Edilmiştir. <http://www.hakkari.gov.tr/ilimiz-genelinde-11-bolge-ozel-guvenlik-bolgesi-ilan-edilmistir> (käyty 31.8.2022).

10.10.2021. Şemdinli İlçesi Babuş Tepe Bölgesinde 09.10.2021 İle 23.10.2021 Tarihleri Arasında "Geçici Özel Güvenlik Bölgesi" İlan Edilmiştir. <http://www.hakkari.gov.tr/semdinli-ilcesi-babus-tepe-bolgesinde-09102021-ile-23102021-tarihleri-arasinda-gecici-ozel-guvenlik-bolgesi-ilan-edilmistir> (käyty 31.8.2022).

24.9.2021. Şemdinli İlçesi Babuş Tepe Bölgesinde 24.09.2021 İle 08.10.2021 Tarihleri Arasında "Geçici Özel Güvenlik Bölgesi" İlan Edilmiştir. <http://www.hakkari.gov.tr/semdinli-ilcesi-babus-tepede-24092021-08102021-tarihleri-arasinda-gecici-ozel-guvenlik-bolgesi-ilan-edilmistir> (käyty 31.8.2022).

22.1.2021. 31.12.2021 Tarihine Kadar İlimiz Genelinde 12 Bölge 06/01/2021 Tarih ve 3399 sayılı Cumhurbaşkanlığı Kararı ile Özel Güvenlik Bölgesi İlan Edilmiştir. <http://www.hakkari.gov.tr/31122021-tarihine-kadar-ilimiz-genelinde-12-bolge-06012021-tarih-ve-3399-sayili-cumhurbaskani-karari-ile-ozel-guvenlik-bolgesi-ilan-edilmistir> (käyty 31.8.2022).

5.1.2021. Özel Güvenlik Bölgesi İlan Edilmesi 01.01.2021. <http://www.hakkari.gov.tr/ozel-guvenlik-bolgesi-ilan-edilmesi-01012021> (käyty 31.8.2022).

IDMC (Internal Displacement Monitoring Centre) [päiväämätön]. Country Profile – Republic of Türkiye – Displacement Data. <https://www.internal-displacement.org/countries/t%C3%BCrkiye#displacement-data> (käyty 31.8.2022).

International Crisis Group/ Mandracı, Berkay

18.2.2022. Turkey's PKK Conflict: A Regional Battleground in Flux. <https://www.crisisgroup.org/europe-central-asia/western->

europemediterranean/turkey/turkeys-pkk-conflict-regional-battleground-flux (käyty 31.8.2022).

22.10.2019. *Assessing the Fatalities in Turkey's PKK Conflict*.
<https://www.crisisgroup.org/europe-central-asia/western-europemediterranean/turkey/assessing-fatalities-turkeys-pkk-conflict> (käyty 31.8.2022).

[päiväämätön] [päivitetty 18.7.2022]. *Turkey's PKK Conflict: A Visual Explainer*.
<https://www.crisisgroup.org/content/turkeys-pkk-conflict-visual-explainer> (käyty 31.8.2022).

Knights, Michael 28.7.2022. *Turkey's War in Northern Iraq: By the Numbers*. PolicyWatch 3633. The Washington Institute for Near East Policy. <https://www.washingtoninstitute.org/policy-analysis/turkeys-war-northern-iraq-numbers> (käyty 31.8.2022).

Maahanmuuttovirasto/ maatietopalvelu

18.6.2020. *Turkki/ Kaakkois-Turkki, kylävahtijärjestelmä ja kylävahtien yhteistyö Turkin viranomaisten kanssa, kylävahtien epäiltyihin PKK:n taistelijoihin kohdistamat toimet, kylävahtien ja näiden sukulaisten asema*. [Saatavilla Tellus-lähtömaatietokannasta.]

1.11.2019. *Kaakkois-Turkin turvallisuustilanne syyskuussa 2019*.
https://migri.fi/documents/5202425/5914056/Kaakkois-Turkin+turvallisuustilanne+syyskuussa+2019_MIG1917423.pdf (käyty 31.8.2022).

Mardin Valiliği (Mardinin maakunta)

28.7.2022. 28.07.2022 *Basın Duyurusu (Sokağa Çıkma Yasağı)*.
<http://www.mardin.gov.tr/28072022-basin-duyurusu-sokaga-cikma-yasagi> (käyty 31.8.2022).

10.9.2021. 10.09.2021 *Basın Duyurusu (Sokağa Çıkma Yasağı)*.
<http://www.mardin.gov.tr/10092021-basin-duyurusu-sokaga-cikma-yasagi> (käyty 31.8.2022).

5.8.2021. 05.08.2021 *Basın Duyurusu (Sokağa Çıkma Yasağı)*.
<http://www.mardin.gov.tr/05082021-basin-duyurusu-sokaga-cikma-yasagi> (käyty 31.8.2022).

4.3.2021. 04.03.2021 *Basın Duyurusu (Sokağa Çıkma Yasağı)*.
<http://www.mardin.gov.tr/04032021-basin-duyurusu-sokaga-cikma-yasagi> (käyty 31.8.2022).

22.2.2021. 22.02.2021 *Basın Duyurusu (Sokağa Çıkma Yasağı)*.
<http://www.mardin.gov.tr/22022021-basin-duyurusu-sokaga-cikma-yasagi> (käyty 31.8.2022).

7.2.2021. 07.02.2021 *Basın Duyurusu (Sokağa Çıkma Yasağı)*.
<http://www.mardin.gov.tr/07022021-basin-duyurusu-sokaga-cikma-yasagi> (käyty 31.8.2022).

25.1.2021. 25.01.2021 *Basın Duyurusu (Sokağa Çıkma Yasağı)*.
<http://www.mardin.gov.tr/25012021-basin-duyurusu-sokaga-cikma-yasagi> (käyty 31.8.2022).

22.11.2020. 22.11.2020 *Basın Duyurusu (Sokağa Çıkma Yasağı)*.
<http://www.mardin.gov.tr/22112020-basin-duyurusu-sokaga-cikma-yasagi> (käyty 31.8.2022).

8.8.2020. 08.08.2020 *Basın Duyurusu (Sokağa Çıkma Yasağı)*.
<http://www.mardin.gov.tr/08082020-basin-duyurusu> (käyty 31.8.2022).

5.6.2020. 05.06.2020 Basın Duyurusu (Sokağa Çıkma Yasağı).
<http://www.mardin.gov.tr/05062020-basin-duyurusu-sokaga-cikma-yasagi> (kayıt 31.8.2022).

6.4.2020. 06.04.2020 Basın Duyurusu (Sokağa Çıkma Yasağı).
<http://www.mardin.gov.tr/06042020-basin-duyurusu> (kayıt 31.8.2022).

Miliyet 10.8.2022. Eren Bülbül kimdir neden öldü? Eren Bülbül kaç yaşındaydı ne zaman şehit edildi? <https://www.miliyet.com.tr/gundem/eren-bulbul-kimdir-neden-oldu-eren-bulbul-kac-yasindaydi-ne-zaman-sehit-edildi-6583737> (kayıt 31.8.2022).

Al-Monitor/ Wilks, Andrew 20.4.2022. Bus bombing brings trauma of past terror back to Turkish cities. <https://www.al-monitor.com/originals/2022/04/bus-bombing-brings-trauma-past-terror-back-turkish-cities> (kayıt 31.8.2022).

Al-Monitor/ Zaman, Amberin 6.7.2021. Turkey's anti-PKK assault leaves Kurds more divided. <https://www.al-monitor.com/originals/2021/07/turkeys-anti-pkk-assault-leaves-kurds-more-divided> (kayıt 31.8.2022).

Reuters 22.4.2022. Two PKK-linked groups behind attacks in Turkey, minister says. <https://www.reuters.com/world/middle-east/two-pkk-linked-groups-behind-attacks-turkey-minister-2022-04-22/> (kayıt 31.8.2022).

Rudaw/ Faidhi Dri, Karwan 14.6.2021. Drones: A new tactic in PKK's armed struggle against Turkey? <https://www.rudaw.net/english/analysis/12062021> (kayıt 31.8.2022).

TİHV (Türkiye İnsan Hakları Vakfı) 9.1.2020. Curfews in Turkey. Between 16 August 2015 - 1 January 2020. <https://en.tihv.org.tr/wp-content/uploads/2020/01/HRFT-curfews-fact-sheet-Aug2015-Jan2020.pdf> (kayıt 31.8.2022).

TRT Haber 15.11.2021. Eren Kış-3 operasyonu başlatıldı.
<https://www.trthaber.com/haber/gundem/eren-kis-3-operasyonu-baslatildi-626217.html> (kayıt 25.8.2022).

Tunceli Valiliği (Tuncelin maakunta)

3.1.2022. Geçici Özel Güvenlik Bölgesi İlanı. <http://www.tunceli.gov.tr/gecici-ozel-guvenlik-bolgesi-ilani> (kayıt 31.8.2022).

19.1.2021. Geçici Özel Güvenlik Bölgesi İlanı. <http://www.tunceli.gov.tr/gecici-ozel-guvenlik-bolgesi-ilani-2021> (kayıt 31.8.2022).

Türkiye Cumhuriyeti İçişleri Bakanlığı (Turkin sisäministeriö)

7.8.2022. Mardin'de Eren Abluka-31 Operasyonu Başlatıldı.
<https://www.icisleri.gov.tr/mardinde-eren-abluka-31-operasyonu-baslatildi> (kayıt 31.8.2022).

5.8.2022. Eren Abluka-30 Şehit Jandarma Uzman Çavuş İlyas Genel Operasyonu Başlatıldı. <https://www.icisleri.gov.tr/eren-abluka-30-sehit-jandarma-uzman-cavus-ilyas-genel-operasyonu-baslatildi> (kayıt 31.8.2022).

20.6.2022. Terör Örgütüne Ağır Darbe: Hakkari'de 2 BTÖ Mensubu Etkisiz Hale Getirildi. <https://icisleri.gov.tr/teror-orgutune-agir-darbe-hakkaride-2-bto-mensubu-etkisiz-hale-getirildi> (kayıt 31.8.2022).

1.6.2022. Eren Abluka-14 Şehit Jandarma Teğmen İsmail Can Akdeniz Operasyonu 585 Personelin Katılımıyla Başlatıldı. <https://icisleri.gov.tr/eren-abluka-14-sehit-jandarma-tegmen-ismail-can-akdeniz-operasyonu-585-personelin-katilimiyla-baslatildi> (kayıt 31.8.2022).

- 25.5.2022. Eren Abluka-7 Operasyonlarında Terör Örgütüne Bir Darbe Daha. <https://icisleri.gov.tr/eren-abluka-7-operasyonlarinda-teror-orgutune-bir-darbe-daha> (kayıt 31.8.2022).
- 15.4.2022. Eren Operasyonları Bitti, İlkbahar-Yaz Döneminde Abluka Operasyonları Başlatıldı. <https://www.icisleri.gov.tr/eren-operasyonlari-bitti-ilkbahar-yaz-doneminde-abluka-operasyonlari-baslatildi> (kayıt 31.8.2022).
- 6.4.2022. Eren Kış-34 Şehit Jandarma Uzman Çavuş Cemil Turan Operasyonu Başlatıldı. <https://www.icisleri.gov.tr/bakanligimizca-batmanda-677-personelin-katilimiyla-eren-kis-34-sehit-jandarma-uzman-cavus-cemil-turan-operasyonu-baslatildi> (kayıt 31.8.2022).
- 2.4.2022. Mardin'de 566 Personelin Katılımıyla Eren Kış-33 Şehit Jandarma Er Harun Lal Operasyonu Başlatıldı. <https://www.icisleri.gov.tr/mardinde-566-personelin-katilimiyla-eren-kis-33-sehit-jandarma-er-harun-lal-operasyonu-baslatildi> (kayıt 31.8.2022).
- 31.3.2022. Eren Kış-32 Şehit Jandarma Binbaşı Yavuz Başayar Operasyonu Başlatıldı. <https://www.icisleri.gov.tr/eren-kis-32-sehit-jandarma-binbasi-yavuz-basayar-operasyonu-baslatildi> (kayıt 31.8.2022).
- 12.3.2022. Eren Kış-31 Şehit Jandarma Uzman Çavuş Mehmet Çelik Operasyonu Başlatıldı. <https://www.icisleri.gov.tr/eren-kis-31-sehit-jandarma-uzman-cavus-mehmet-celik-operasyonu-baslatildi> (kayıt 31.8.2022).
- 9.3.2022. Eren Kış-30 Şehit J.ÇVŞ. Mehmet Sancar Operasyonu Başlatıldı. <https://www.icisleri.gov.tr/eren-kis-30-sehit-jcvs-mehmet-sancar-operasyonu-baslatildi> (kayıt 31.8.2022).
- 2.3.2022. Eren Kış-29 Şehit Jandarma Uzman Onbaşı Hakan Öcalan Operasyonu Başlatıldı. <https://www.icisleri.gov.tr/eren-kis-29-sehit-jandarma-uzman-onbasi-hakan-ocalan-operasyonu-baslatildi> (kayıt 31.8.2022).
- 1.3.2022. Eren Kış-28 Şehit Jandarma Er Adem Erbaş Operasyonu Başlatıldı. <https://www.icisleri.gov.tr/eren-kis-28-sehit-jandarma-er-adem-erbas-operasyonu-baslatildi> (kayıt 31.8.2022).
- 28.2.2022. Eren Kış-27 Şehit Jandarma Astsubay Çavuş Erdal Şen Operasyonu Başlatıldı. <https://www.icisleri.gov.tr/eren-kis-27-sehit-jandarma-astsubay-cavus-erdal-sen-operasyonu-baslatildi> (kayıt 31.8.2022).
- 14.2.2022. Eren Kış-25 Şehit Jandarma Astsubay Başçavuş Tımuçin Aladağ Operasyonu Başlatıldı. <https://www.icisleri.gov.tr/eren-kis-25-sehit-jandarma-astsubay-bascavus-timucin-aladag-operasyonu-baslatildi> (kayıt 31.8.2022).
- 12.2.2022. Tunceli'de 1062 Personel İle Eren Kış-23 Şehit Jandarma Astsubay Üstçavuş Celil Mutlu Operasyonu Başlatıldı. <https://www.icisleri.gov.tr/tuncelide-1062-personel-ile-eren-kis-23-sehit-jandarma-astsubay-ustcavus-celil-mutlu-operasyonu-baslatildi> (kayıt 31.8.2022).
- 11.2.2022. Diyarbakır'da 1280 Personelin Katılımıyla Eren Kış-22 Şehit Jandarma Er Fedai Efe Operasyonu Başlatıldı. <https://www.icisleri.gov.tr/diyarbakirda-1280-personelin-katilimiyla-eren-kis-22-sehit-jandarma-er-fedai-efe-operasyonu-baslatildi> (kayıt 31.8.2022).
- 7.2.2022. Diyarbakır'da Eren Kış-21 Operasyonu Başlatıldı. <https://www.icisleri.gov.tr/diyarbakirda-eren-kis-21-operasyonu-baslatildi> (kayıt 31.8.2022).

- 6.2.2022. Mardin'de Eren Kış-20 Operasyonu Başlatıldı.
<https://www.icisleri.gov.tr/mardinde-eren-kis-20-operasyonu-baslatildi> (kayıt 31.8.2022).
- 3.2.2022. Eren Kış-19 Diyarbakır-Kendal J.ASB.ÜÇVŞ. Selçuk Acar Operasyonu Başlatıldı.
<https://www.icisleri.gov.tr/eren-kis-19-diyarbakir-kendal-jasbucvs-selcuk-acar-operasyonu-baslatildi> (kayıt 31.8.2022).
- 2.2.2022. Eren Kış-18 Operasyonu Başlatıldı. <https://www.icisleri.gov.tr/eren-kis-18-operasyonu-baslatildi> (kayıt 31.8.2022).
- 28.12.2021. Eren Kış-13 Gabar-Karageçit-İnceler Şehit Jandarma Er Selçuk Şahin Operasyonu Başlatıldı. <https://www.icisleri.gov.tr/eren-kis-13-gabar-karagecit-inceler-sehit-jandarma-er-selcuk-sahin-operasyonu-baslatildi> (kayıt 31.8.2022).
- 4.12.2021. Eren Kış-11 Şehit Jandarma Üsteğmen İsmail Moray Operasyonu Başlatıldı.
<https://www.icisleri.gov.tr/eren-kis-11-sehit-jandarma-ustegmen-ismail-moray-operasyonu-baslatildi> (kayıt 31.8.2022).
- 25.11.2021. Eren Kış-8 (Ömeryan) Şehit Güvenlik Korucusu Abdullatif Emen Operasyonu Başlatıldı. <https://www.icisleri.gov.tr/eren-kis-8-omeryan-sehit-guvenlik-korucusu-abdullatif-emen-operasyonu-baslatildi> (kayıt 31.8.2022).
- 19.11.2021. Eren Kış-6 (Mercan Dağları) Şehit Jandarma Uzman Çavuş Burak Tortumlu Operasyonu Başlatıldı. <https://www.icisleri.gov.tr/eren-kis-6-mercan-daglari-sehit-jandarma-uzman-cavus-burak-tortumlu-operasyonu-baslatildi> (kayıt 31.8.2022).
- 16.11.2021. Eren Kış-4 Şehit Jandarma Komando Er İbrahim Doğu Operasyonu Başlatıldı. <https://www.icisleri.gov.tr/eren-kis-4-sehit-jandarma-komando-er-ibrahim-dogu-operasyonu-baslatildi> (kayıt 31.8.2022).
- 15.11.2021. Eren Kış-3 Şehit Jandarma Binbaşı Ercan Kurt (Lice-Sağgöze) Operasyonu Başlatıldı. <https://www.icisleri.gov.tr/eren-kis-3-sehit-jandarma-binbasi-ercan-kurt-lice-saggoze-operasyonu-baslatildi> (kayıt 31.8.2022).
- 9.11.2021. Şırnak'ta Eren Kış-1 (Bestler-Dereler) Operasyonu Başlatıldı.
<https://www.icisleri.gov.tr/sirnakta-eren-kis-1-bestler-dereler-operasyonu-baslatildi> (kayıt 31.8.2022).
- 9.9.2021. Eren-14 Operasyonları'nda Kapsamında 3 Terörist Etkisiz Hale Getirildi.
<https://www.icisleri.gov.tr/eren-14-operasyonlarinda-kapsaminda-3-terorist-etkisiz-hale-getirildi> (kayıt 31.8.2022).
- 4.7.2021. Eren-14 Operasyonu Kapsamında 2 Terörist Etkisiz Hale Getirildi.
<https://www.icisleri.gov.tr/eren-14-operasyonu-kapsaminda-2-terorist-etkisiz-hale-getirildi> (kayıt 31.8.2022).
- 30.3.2021. Şırnak ve Siirt İllerinde Eren - 12 Güleşli Operasyonu Başlatıldı.
<https://www.icisleri.gov.tr/sirnak-ve-siirt-illerinde-eren-12-gulesli-operasyonu-baslatildi> (kayıt 31.8.2022).
- 12.2.2021. Şırnak-Siirt İllerinde Eren-10 Gabar Operasyonu Başlatıldı.
<https://www.icisleri.gov.tr/sirnak-siirt-illerinde-eren-10-gabar-operasyonu> (kayıt 31.8.2022).
- 10.2.2021. Hakkari İlinde Eren-9 Kazan-Han Yaylası Operasyonu.
<https://www.icisleri.gov.tr/hakkari-ilinde-eren-9-kazan-han-yaylasi-operasyonu> (kayıt 31.8.2022).
- 5.2.2021. Tunceli'de Eren-7 Mercan Munzur Operasyonu Başlatıldı.
<https://www.icisleri.gov.tr/tuncelide-eren-7-mercan-munzur-operasyonu-baslatildi> (kayıt 31.8.2022).

25.1.2021. Eren-4 Karliova-Varto, Eren-5 Bagok Operasyonları Başlatıldı. <https://www.icisleri.gov.tr/eren-4-karliova-varto-eren-5-bagok-operasyonlari-baslatildi> (kayıtlı 31.8.2022).

20.1.2021. Eren 2 Lice Operasyonu Başlatıldı. <https://www.icisleri.gov.tr/eren-2-lice-operasyonu-baslatildi> (kayıtlı 31.8.2022).

USDoS (The United States Department of State) 2022. Turkey 2021 Human Rights Report. https://www.state.gov/wp-content/uploads/2022/03/313615_TURKEY-2021-HUMAN-RIGHTS-REPORT.pdf (kayıtlı 31.8.2022).